मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य
कार्ययोजना-२०७८

कर्णाली प्रदेश

प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय,
कर्णाली प्रदेश
वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत, नेपाल

कर्णाली प्रदेश सरकार

मा.सीता कुमारी नेपाली
मन्त्री
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय
वीरेन्द्रनगर,सुर्खेत,नेपाल

मन्तव्य

कर्णाली प्रदेश बहुप्रकोप जोखिमयुक्त प्रदेश हो । भनिन्छ विपद् बाजा बजाएर आउदैन । विभिन्न मानवीय तथा प्राकृतिक कारणबाट उत्पन्न प्रकोपजन्य घटनाले जनधनको क्षति गरी समाजमा विश्रृङखलताको अवस्था सिर्जना भएको अथवा मानव जीवन अस्तव्यस्त भएको पाइन्छ । जुन घटनाबाट आर्थिक, भौतिक, मानवीय क्षति हुनसक्छ । विपद् प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक हो भने व्यवस्थापन मानवीय क्रियाकलापको सकृयता हो । विपद् व्यवस्थापनमा सम्वन्धित सरोकारवाला र समुदाय असाध्यै चनाखो रहनु जरुरी छ । कर्णाली प्रदेशमा विगतको अनुभवलाई नियालेर हेर्दा हाम्रो सामान्य स्वार्थका कारण ठूलो धनजनको क्षति भएको पाएका छौं । यी विभिन्न सिकाईबाट हामीले कर्णाली प्रदेशको मनसुन पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना २०७८ तयार गरेका छौं । पूर्व सूचना प्रणालीलाई बैज्ञानिक बनाई विपद्को पूर्वानुमान गरी त्यसबाट हुन सक्ने सम्भावित क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्दै जानु नै विपद् व्यवस्थापन हो । त्यसैले विपद्को व्यवस्थापन गर्नु महत्वपूर्ण हुनजान्छ । त्यसका लागी विपद्को पूर्व तयारी हुनुपर्दछ जसका कारण सम्भावित धनजनको क्षतिलाई असाध्यै न्यून गर्न सकिन्छ यो विश्वव्यापी सिकाई पनि हो ।

विपद्को प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागी तीनै तहका सरकार बीच समन्वय र सहकार्य अनिवार्य छ । यस वर्ष विगतका बर्ष भन्दा छिटो मनसुन सकृय भएको र अधिक बर्षा समेत हुनसक्ने सम्भावना रहेकाले मनसुन सकृय भएको बेलामा सम्भावित धनजनको क्षति कम गरी प्रदेश सरकारले जनताको अभिभावकत्व ग्रहण गर्नु जरुरी हुन्छ । त्यति मात्र नभई आगलागी सवारी दुर्घटना पनि यस प्रदेशमा बढि नै हुने गरेको छ । भुगोलको बनावटका कारणले पनि कर्णाली प्रदेश तुलनात्मक रुपमा बढि जोखीमपुर्ण क्षेत्र हो,कर्णाली प्रदेशको विपद्को क्षेत्रमा व्यवस्थित रुपले काम गर्न सवै सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरुको सकृय समन्वय र सहकार्यमा यो कार्ययोजनालाई अन्तिम रुप दिईएको छ । यस योजनाका विषयगत क्षेत्रहरुको भूमिका र जिम्मेवारी के कस्तो रहने स्पष्ट किटान गरिएको छ तर पनि विपद पुर्व पारिवारीक तयारी र बन्दोदबस्तीको रुपमा घरपरिवारले महत्वपुर्ण कागजात लगायतका सामाग्रीको झटपट झोलासहित तयारी अवस्थामा रहनुपर्ने हुन्छ । यो दस्तावेज भविष्यमा विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा कार्य गर्ने सम्पूर्णलाई मार्गनिर्देशक सावित हुनेछ र कर्णाली प्रदेशको पूर्व तयारी र प्रतिकार्यमा असाध्यै सहयोगीसिद्ध सावित हुनेछ भन्ने पूर्ण विश्वास लिएको छु ।

अन्तमा यो पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तयार पार्न प्राविधिक, आर्थिक सहयोग गर्ने विषयगत क्षेत्रका नेतृत्वकर्ता ,सह नेतृत्वकर्ता ,सहजकर्ता तथा यस मन्त्रालयका कर्मचारी ,सचिवालय र सबै सरोकारवालाहरुलाई हार्दिक आभार सहित धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

(सीता कुमारी नेपाली)
मन्त्री

टेलिफोन नं.: ०८३-५२५७५०(कार्यालय), Email: nsita87@gmail.com , Web: www.moial.karnali.gov.np

मन्तव्य

कर्णाली प्रदेश बहुप्रकोप जोखिमयुक्त प्रदेश हो । विभिन्न समयमा यस प्रदेशमा भएका विपद्का घटनामा परी धेरै मानिसले ज्यान गुमाउन पुगेको र प्रभावित क्षेत्रका व्यक्ति, घरपरिवार, समाज र वरपरको क्षेत्रको जनजीवन नै अस्तव्यस्त भएको परिदृश्य हामीले देखेको विषय हो । विपद्का घटनाले पार्ने असर र प्रभावलाई पूर्णरुपमा निस्तेज पार्ने विषय व्यक्ति, परिवार, समाज तथा राज्यको पनि क्षमता बाहिरको विषय हो । त्यसैले विपद्का घटना सकभर घटनै नदिने गरी मानवीय क्रियाकलापलाई निर्देशित गर्ने, घटना घटेको अवस्थामा क्षति न्यूनीकरणका उपायको समुचित प्रबन्ध गर्ने तथा विपद्का घटना पश्चात हुने खोज, उद्धार र राहतका साथै पुनर्लाभ र पुनर्स्थापना कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने गरी विपद् व्यवस्थापनको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाई कार्यान्वयमा लैजानु आवश्यक रहेको छ ।

भनिन्छ विपद् बाजा बजाएर आउँदैन । त्यसैलै सम्भावित सबै प्रकारका चुनौतिको सामना सबै जिम्मेवार निकाय, समुदाय तथा सरोकारवालाको सामुहिक प्रयत्नबाट गर्ने गरी उपलब्ध स्रोतसाधन तथा क्षमताको आँकलन गर्दै आवश्यकताको तुलनामा देखिएको स्रोतसाधन तथा क्षमताको कमीलाई समेत पूरा गर्ने र समन्वयात्क रुपमा विपद्का घटनाबाट उत्पन्न परिस्थितिको सामना गरी जनजीवनलाई सहजतातर्फ लैजाने गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाई कार्यान्वयमा लैजानु अपरिहार्य मानिएको छ ।

मनसुनजन्य विपद्का दृश्टीले तुलनात्मक रुपमा कर्णाली प्रदेश उच्च जोखिमयुक्त प्रदेश मानिन्छ । त्यसैलै मनसुनजन्य विपद्का घटनाबाट उत्पन्न परिस्थितको सामना गर्न जिम्मेवार निकाय, समुदाय तथा सरोकारवालाको सामुहिक प्रयत्नलाई प्रभावकारी बनाउनको लागि उपलब्ध स्रोतसाधन तथा क्षमताको अवस्था तथा कमी समेत आँकलन गरी समन्वयात्क प्रयासबाट विपद् पीडित तथा प्रत्यक्ष रुपमा प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायको जनजीवनलाई सहज बनाउनको लागि मनसून पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरिएको छ । यो योजना तयार गर्ने क्रममा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने विषय क्षेत्रको नेतृत्वकर्ता, सहनेतृत्वकर्ता, सहजकर्ता, यस मन्त्रालयका विपद् व्यवस्थपान शाखा लगायत सबै महाशाखा/शाखाका सहकर्मी कर्मचारी तथा सबै सरोकारवालालाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

पूण्यविक्रम पौडेल
सचिव

विषय सूची

विषय	पेज नं
पृष्ठभूमि	१
कार्ययोजनाको उद्देश्य	२
कार्ययोजना निर्माण प्रक्रिया	२
मनसून विपद् जोखिमको अवस्था	३
पहिरो	४-७
बाढी	८-९
भारी बर्षा र चट्याङ्ग	१०
पानीजन्य अन्य जोखिम	१०
कोभिड १९	११
यस वर्षको मनसूनमा प्रभावित हुन सक्ने अनुमानित जनसंख्या	१२
प्रदेश स्तरमा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी केही ऐन, नियमावली,कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरूः	१२
कर्णाली प्रदेशमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरूको अवस्था	१३
नेतृत्व र सहनेतृत्व गर्ने निकायहरूको पूर्वतयारी र प्रतिकार्य सम्बन्धी मुख्य जिम्मेवारी	१४
समन्वय तथा प्रतिकार्य ढाँचा	१५
आपतकालिन अवस्थामा आधारभूत मानवीय मापदण्ड	१५
प्रदेश तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा रहेको विपद् व्यवस्थापन कोष	१६
मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय भूमिका तथा जिम्मेवारी	१७
विषयगत क्षेत्रहरू मन्त्रालयहरूको भूमिका र जिम्मेवारी	
१. खोज तथा उद्धार	१८-२२
२. बन्दोबस्ती	२२-२३
३. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता	२३-२५
४. खाद्य सुरक्षा	२५-२७
५. शीघ्र पुनर्लाभ	२७-२८
६. संरक्षण	२८-२९
७. स्वास्थ्य र पोषण	३०-३१
८. शिक्षा	३२-३३
गैरसरकारी संस्थाहरूको भूमिका तथा जिम्मेवारी	३३-३४
नीजि क्षेत्रको भूमिका तथा जिम्मेवारी	३४
पारिवारिक विपद् सुरक्षा योजना	३५-३८
अनुसूचीहरू	
अनुसूची-१ : खोज तथा उद्धारसँग सम्बन्धित श्रोतसामाग्रीहरूको विवरण	३९-४१
अनुसूची-२ : जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्रको विवरण	४२-४३
अनुसूची-३ : विषयगत क्षेत्र नेतृत्व र सह-नेतृत्व गर्ने निकायको विवरण	४४-४५

पृष्ठभूमि

कर्णाली प्रदेशमा सुर्खेत, दैलेख, रुकुम पश्चिम, सल्यान, जाजरकोट, जुम्ला, मुगु, कालिकोट, हुम्ला र डोल्पा समेत १० जिल्ला रहेका छन् । यस प्रदेशमा २५ नगरपालिका, ५४ गाउँपालिका छन् । जसमा १५,५५,८१६ जनसंख्या रहेको छ ।

मनसुनी वर्षा, कमजोर भौगर्भिक बनावट, जोखिम स्थानहरूमा घर तथा अन्य संरचनाहरूको निर्माण, जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू नअपनाउनु आदि कारणबाट मनसुनको समयमा बाढी, पहिरो, भीषण वर्षा, चट्याङ्ग लगायत अन्य पानीजन्य प्रकोपका कारण यस प्रदेशमा ठूलो जनधनको क्षति हुने गरेको छ । जल तथा मौसम विज्ञान विभागको मौसमी प्रतिवेदन अनुसार यस वर्ष पहिलेको भन्दा बढी पानी पर्ने भन्ने अवस्था रहेकोले प्रकोपका घटना र क्षतिको अवस्था विगतका वर्षभन्दा बढी हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । पहाडका फेदीहरू र तराईमा जलाधार क्षेत्रबाट बगेर आएको बालुवा तथा गेग्रान थुप्रिनाले बस्ती र कृषियोग्य जमिन नष्ट भइरहेका छन् । पहाडका बेसी, भित्री मधेश तथा तराई क्षेत्रमा नदी किनारा कटान तथा डुवानको समस्या दिन प्रतिदिन बढ्दै गइरहेको छ । नदीका जल प्रवाह मार्गमा अतिक्रमण र बाढी प्रभावित तथा जलाधार क्षेत्रमा भूमिको अव्यवस्थित प्रयोगले गर्दा यस्ता समस्या अझ जटिल बन्दै गइरहेका छन् । यो कर्णाली प्रदेश बहुप्रकोपयुक्त क्षेत्र भएकाले मनसूनको समयमा यस प्रदेशका जिल्लाहरू बाढी, पहिरो, भारी वर्षा, चट्याङ्ग र महामारीको जोखिममा रहेका छन् ।

वर्षायाममा हुन सक्ने बाढी, कटान, पहिरो, सडक अबरोध, महामारी जस्ता प्रकोपहरूलाई दृष्टिगत गरी प्रकोप अगाडि अपनाइने साबधानीका उपायहरू, विपद्को समयमा गरीने खोज तथा उद्धार कार्य, राहत वितरण कार्य तथा प्रभावितहरूका लागि राहत संकलन साथै विपद्पश्चात गर्न सकिने मानवीय सहयोग एवं पुनःर्निमाण र पुनर्स्थापनाको क्षेत्रमा गर्न सकिने आधारभूत विषयहरूमा आधारित रही वर्षायामका लागि "**मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य कार्ययोजना २०७८**" तयार गरिएको छ । यस कार्ययोजनाले पहिरो र बाढीको विपद् भएको अवस्थामा क्षति कसरी कम गर्न सकिन्छ, आपतकालीन अवस्थामा सम्बद्ध निकाय कसरी सक्रिय हुने, आपत्कालीन जोखिम न्यूनीकरण र पूर्वतयारी कसरी गर्ने, घटना हुनेवित्तिकै कसरी यथासम्भव समन्वय र सहकार्य गरी प्रतिकार्य गर्नेजस्ता विषयमा यस प्रदेशका क्रियाशील विभिन्न विषयगत क्षेत्र र सरोकारवाला निकायको जिम्मेवारी तोकेको छ ।

सरोकारवाला निकायसँगको छलफल, प्राविधिक विश्लेषण र गत विगतको अनुभवको आधारमा प्रदेशको सम्भावित जोखिमको आँकलन गरेर त्यसको पूर्वतयारी र प्रतिकार्यको स्पष्ट कार्यविभाजन यो कार्ययोजनामा समेटिएको छ । बर्षायामलाई लक्षित गरी प्रदेश स्तरीय विषयगत क्षेत्रमा नेतृत्व गर्ने मन्त्रालयले तयार गरेको योजनालाई समेत आधार मानी यो कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।

कार्ययोजनाको उद्देश्य

यस कार्ययोजनाका मुख्य-मुख्य उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- कर्णाली प्रदेशमा विपद् जोखिमको तथ्याङ्कका आधारमा यस वर्षको सम्भावित जोखिम आँकलन गर्ने
- विपद् जोखिम आँकलनको आधारमा विपद्बाट प्रभावित हुन सक्ने जनसंख्या गर्भवती, सुत्केरी महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको समेत पूर्वानुमान गर्ने ।
- विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित विषयगत क्षेत्र तथा सरोकारवाला निकायहरूको मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य कार्ययोजना एकीकृत गर्ने ।
- मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा समन्वयात्मक तथा एकीकृत क्रियाकलापहरू तय गरी सोही अनुरूप कार्यान्वयन गर्ने ।
- विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका सम्पूर्ण कृयाकलापहरूमा थप प्रभावकारीता ल्याई मानवीय, भौतिक र आर्थिक क्षति न्यूनीकरण गर्ने ।
- जिल्ला र स्थानीय तहलाई तहको मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य कार्ययोजना बनाउन आधार प्रधान गर्ने
- विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका कार्यहरूमा विभिन्न सरोकारवालाहरू निकायहरूको भूमिका तथा जिम्मेवारी स्पष्ट बनाउने ।

कार्ययोजना निर्माण प्रक्रिया

यस कार्ययोजना बनाउने क्रममा विभिन्न चरणहरूमा कार्य गरिएको थियो जुन यसप्रकार रहेको छ :

- प्रदेश सरकारले तयार गरेको विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन ऐन, विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन प्रादेशिक रणनीतिक कार्य योजना २०२० – २०३० को अध्ययन र पुनरावलोकन ।
- संघीय सरकारले तयार गरेको मनुसून पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा अभिमुखीकरण कार्यक्रममा सहभागी र मस्यौदा मनुसून पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अध्ययन र पुनरावलोकन
- नेपाल सरकार विपद् पोर्टलमा राखिएका विपद्सँग सम्बन्धित घटनाहरू, क्षतिको विवरण र नक्शा तथा इन्फोग्राफिक्सहरूको अध्ययन ।
- विषयगत क्षेत्र अनुसार विभिन्न चरणमा छलफल र विषयगत क्षेत्रको मनसून पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजना तर्जुमा ।
- विषयगत क्षेत्रले तयार गरेको योजनालाई एकीकृत गरी प्रथम चरणको मनसून पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजनाको निर्माण ।
- मस्यौदा मनसून पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजनाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन विशेषज्ञबाट अध्ययन, पुनरावलोकन र दोश्रो मस्यौदा तयारी ।
- दोश्रो मस्यौदालाई विषयगत क्षेत्रहरूमा प्रस्तुती छलफल र पृष्ठपोषण ।
- पृष्ठपोषण र सुझावलाई समेटेर मनसून पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजनाको अन्तिम योजना तयारी ।
- प्रदेश स्तरिय विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिबाट योजनाको अनुमोदन ।

मनसुनः विपद् जोखिमको अवस्था

यस वर्ष साउनको दोस्रो र तेस्रो साता बाढी, पहिरो संगसंगै पानीजन्य अन्य विपद् एकै पटक खप्टिने सम्भावना देखिएको छ । कोभिड-१९ को दोस्रो लहर पनि यतिबेला नै उत्कर्षमा पुगेको र यसको तेश्रो लहरले पनि आक्रान्त पार्न सक्ने सम्भावना देखिन्छ । जल तथा मौसम विज्ञान विभागले यस बर्ष गत बर्षको तुलनामा औसत भन्दा बढी बर्षा हुने पूर्वानुमान गरेको छ । यस वर्ष मध्य र उच्च हिमाली भागहरूमा सामान्य मनसुन भन्दा माथि हुन सक्ने, मध्य दक्षिणी र पूर्वी नेपालमा मनसुन सकृय हुन सक्ने तथा दक्षिण पूर्वी भागहरूमा सामान्य भन्दा माथि बर्षा हुन सक्ने पुर्वानुमान गरेको छ । यस विश्लेषणका आधारमा पनि यस बर्षको मनसुनमा विपद्का घटनामा वृद्धि हुने आँकलन गर्न सकिन्छ ।

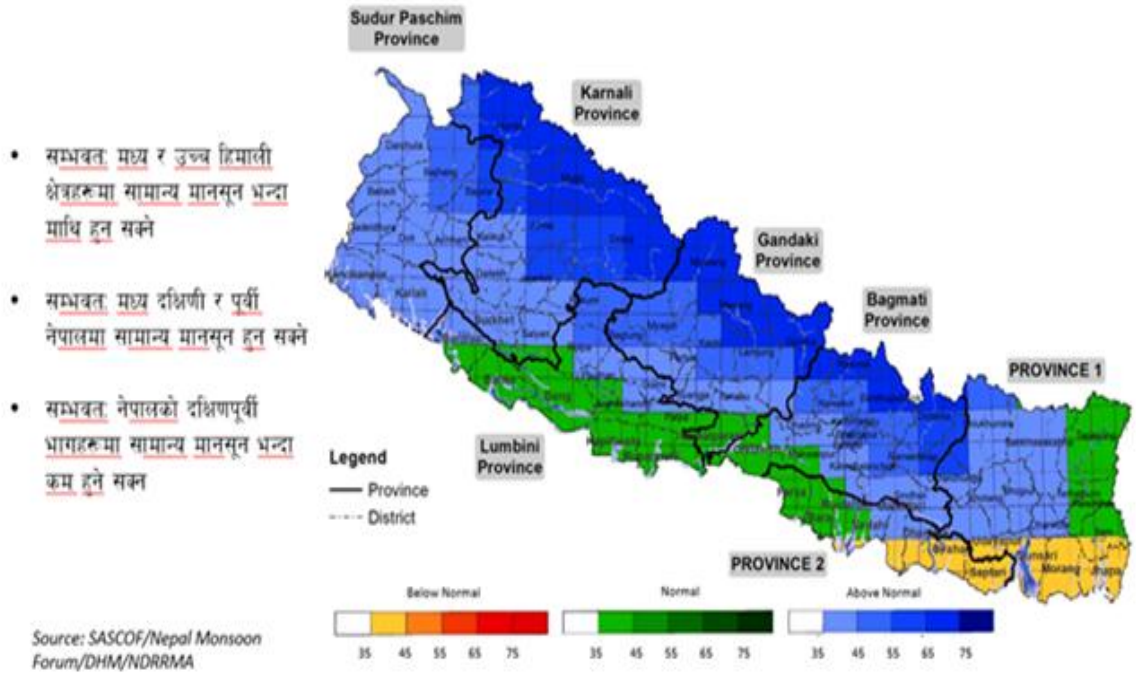

चित्र १: SASCOF र नेपाल मनसुन फोरमको सन् २०२१ को मनसुनी पूर्वानुमान

यस प्रदेशको **मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य कार्ययोजना, २०७८** निर्माणका लागि गृह मन्त्रालयको वि.सं. २०६८ देखि २०७७ सम्मको तथ्याङ्कलाई विश्लेषण र राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको विपद् पोर्टललाई विश्लेषण गर्दा यस प्रदेशमा वर्षायामका मुख्य प्रकोपहरू क्रमशः बाढी, पहिरो, भारी वर्षा र महामारी रहेका छन् । देहाय बमोजिमका प्रकोपहरुको विश्लेषण गरिएको छ ।

पहिरो

पहिरोको घटना र यसको पुनरावृत्ति सम्बन्धी तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा यो प्रदेशमा पहिरोको जोखिम रहेको छ । गृह मन्त्रालयको वि.सं. २०६८ देखि २०७७ सम्मको तथ्याङ्क र राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको विपद् पोर्टललाई विश्लेषण गर्दा कर्णाली प्रदेशभरि २२० वटा पहिरोका घटना घटेको र १७७ जना मानिसको मृत्यु भएको छ ।

तालिका २: २०६८ साल देखि २०७७ सम्म भएको पहिरोको घटना विवरण

मिति अवधि	घटना	घटना संख्या	मृत्यु	वेपत्ता	घाइते	प्रभावित परिवार	घर क्षति		गोठ क्षति	पशुचौपाया क्षति	अनुमानित क्षति
							आंशिक	पूर्ण			
वि.सं. २०६८ देखि वि.सं. २०७७ सम्म	पहिरो	२२०	१७७	३०	१२२		१०३	१८०		१३२९	९९,९३०,२००

स्रोत: विपद्पोर्टल (bipadportal.gov.np)

डरहम विश्वविद्यालयको वैज्ञानिक विश्लेषणका आधारमा यस प्रदेशका सल्यान, दैलेख, जाजरकोट, जुम्ला जिल्लाका भू-भागहरू पहिरोको जोखिमपूर्ण क्षेत्र भनी पहिचान गरिएको छ ।

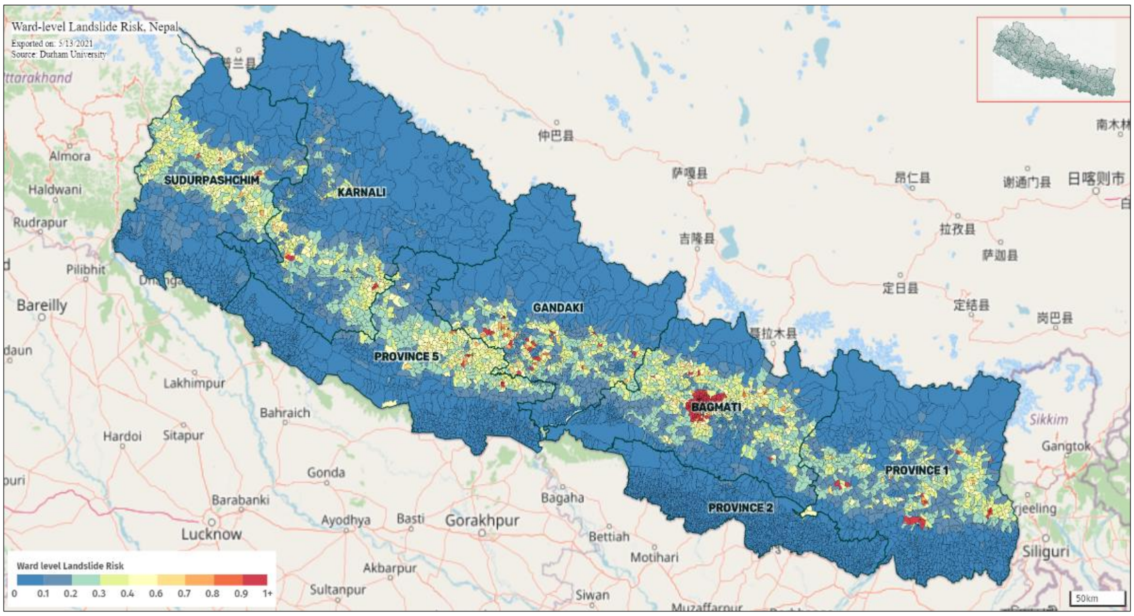

चित्र :१ वडा स्तरीयपहिरो जोखिम नक्शा *स्रोत: विपद् पोर्टल (bipadportal.gov.np)*

सन् २०१० देखि २०२० सम्म गृह मन्त्रालयको पोर्टल, विपद् पोर्टल र डरहम विश्वविद्यालयको वैज्ञानिक तथ्याङ्कको आधारमा विभिन्न जिल्लामा भारन योग विधि प्रयोग गरेर प्रति जिल्ला केसलोडको अनुसार पहिरो बाट प्रभावित हुने जनसंख्या तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ, जसअनुसार क्रमशः सल्यान, दैलेख, जाजरकोट र जुम्लाका जनसंख्यामा बढी प्रभाव पर्ने देखिन्छ ।

तालिका ३: सन् २०२१ को लागि पहिरो केसलोड (अनुमानित परिदृश्य) अनुमान

विभिन्न जिल्लामा भारनयोग विधि प्रयोग गरेर प्रतिजिल्ला केस लोडको अनुमान (जनसंख्या)	
मुगु	३३३
दैलेख	२,०५४
डोल्पा	४४३
रुकुम पश्चिम	४३६
सल्यान	२,५२३
हुम्ला	११८
जाजरकोट	१,५९१
जुम्ला	१,३१२
कालिकोट	५५०
जम्मा	**९,३६०**

विगत १० वर्षको मनसुनी १०० दिनभित्र घटेका पहिरोका कारण भएका मानवीय क्षतिको तथ्यांक अनुसार कालिकोट, जाजरकोट, दैलेख र रुकुम जिल्लामा मनसुनी पहिरोका कारण बढी मानवीय क्षति भएको देखिन्छ । चित्र ३ मा २०६८ साल देखि २०७७ सालसम्म प्रदेशका जिल्ला अनुसार पहिरोका कारण भएको क्षति र नोक्सानको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । हालसम्ममा सबैभन्दा बढी पहिरोका घटना र मानवीय क्षति क्रमश: कालिकोट, जाजरकोट, दैलेख र रुकुम जिल्लामा भएको देखिन्छ । चित्र २, ३, ४, ५, ६ मा विगत दश वर्षमा प्रदेशमा घटेका पहिरोका घटना, त्यसले निम्त्याएको मानवीय क्षति, वर्षअनुसार भएको क्षति प्रस्तुत गरिएको छ।

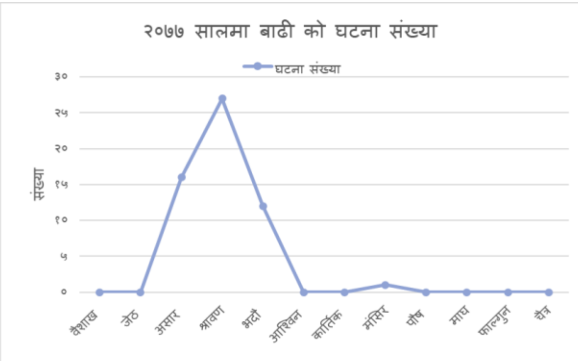

चित्र २ : २०७७ सालमा भएको पहिरोको घटना

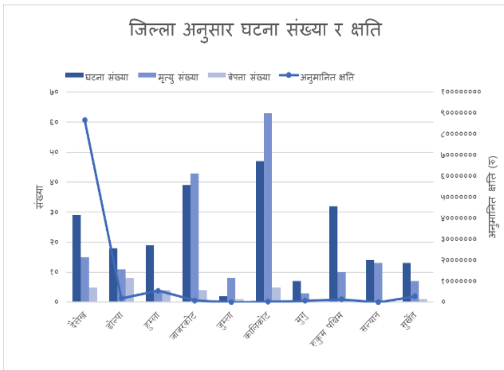

चित्र ३ : जिल्ला अनुसार भएका पहिरो घटना र क्षति

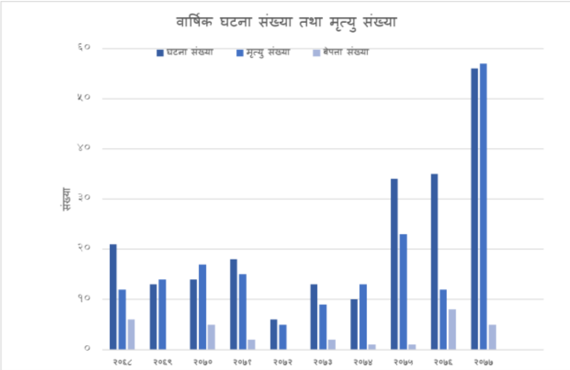

चित्र ४ : वार्षिक रूपमा भएका पहिरो घटना तथा मृत्यु संख्या

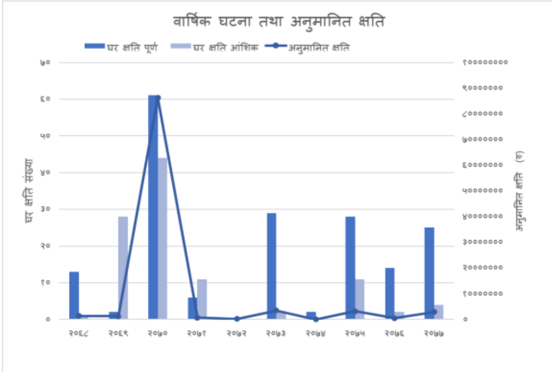

चित्र ५ : पहिरोका कारण भएका अनुमानित क्षति

स्रोतः विपद्पोर्टल (bipadportal.gov.np)

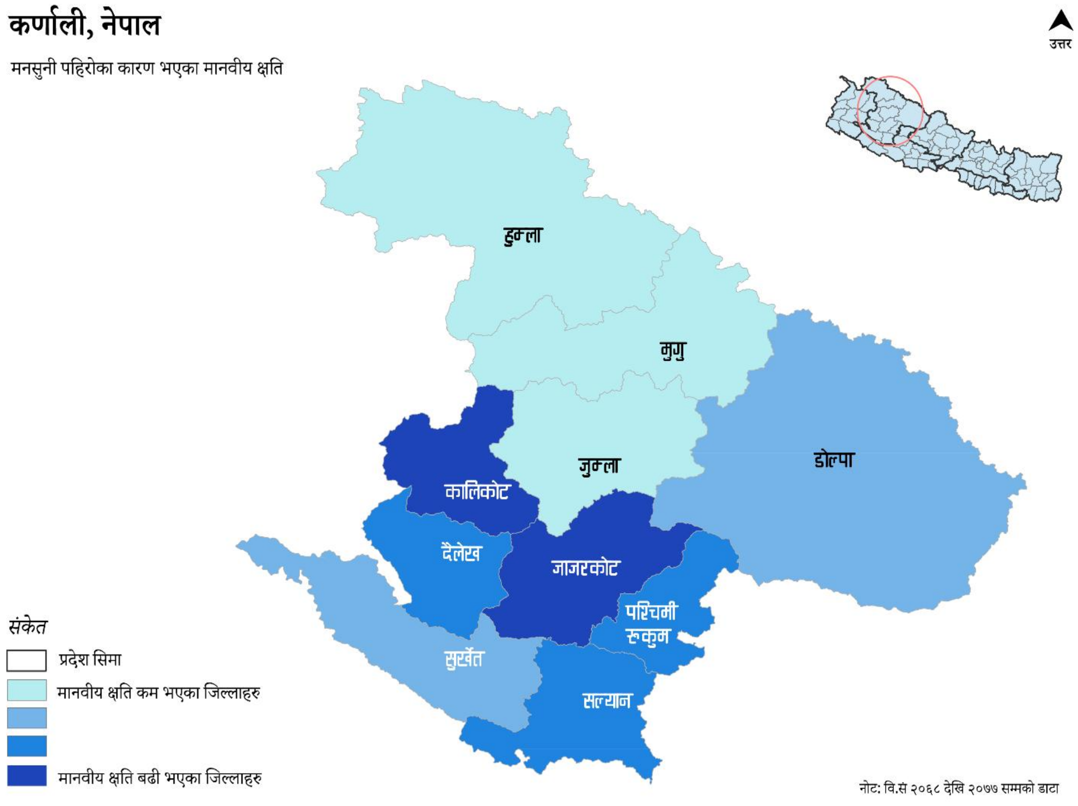

चित्र ६ : पहिरोको कारण भएका मानवीय क्षति /

<u>स्रोतः</u> *वपद्पोर्टल (bipadportal.gov.np)*

बाढी

यस प्रदेशमा बाढी र डुबान प्रकोपको रूपमा रहेको छ । नदी र मुख्य जलाधारबाट ल्याउने बाढी तथा डुवानका घटना वर्षनी दोहरिने गरेको पाइन्छ । नदीको पिँधमा धेरै ढुङ्गा माटो जम्मा भई नदीको प्रवाह वरिपरि तटबन्धहरूको निर्माण भएबाट बाढीको समस्या हरेक वर्ष बढ्दै गएको देखिन्छ । विगत १० वर्षको तथ्याङ्क अनुसार १०२ वटा बाढीका घटनाहरू भएको र जसले गर्दा ७५ जना मानिसको मृत्यु भएको थियो भने ३३ जना घाइते र १५३ जना वेपत्ता भएका थिए ।

तालिका १: २०६८ देखि २०७७ सालसम्म भएका बाढीका घटना विवरण

मिति अवधि	घटना	घटना संख्या	मृत्यु	वेपत्ता	घाईते	प्रभावित परिवार	घर क्षति		गोठ क्षति	पशु-चौपाया क्षति	अनुमानित क्षति
							आंशिक	पूर्ण			
वि.सं.२०६८ देखि वि.सं. ०७७ सम्म	बाढी	१०२	७५	१५३	३३		२४९४	१४७१		९	१०,०६,७८,४५,८१८

स्रोत: विपद् पोर्टल(bipadportal.gov.np)

जिल्ला	बारहमासी नदीको लागि भौगोलिक प्रणालीमा आधारित बाढी विशलेषणबाट निकालिएको प्रभावित हुन सक्ने जनसंख्या	गैरबारहमासी नदीको लागि भौगोलिक प्रणालीमा आधारित बाढी विशलेषणबाट निकालिएको प्रभावित हुन सक्ने जनसंख्या	पछिल्ला १० बर्षको प्रभावित औसत जनसंख्या (२०१०-२०२०)	कुल केसलोड (जनसंख्या)
सुर्खेत	३६,५६४.११		२,०५६.७५	२४,४८६.५४

बिगत १० वर्षमा यस प्रदेशमा बाढीले झण्डै १०२ वटा बाढीको घटनाबाट ७५ जनाको मृत्यु, र १५३ भन्दा बढी बेपत्ता भएका छन् । सुर्खेत जिल्ला अन्य जिल्लाको तुलनामा बाढीको जोखिममा बढी रहेको छ र बिगतका घटनाक्रम हेर्दा सुर्खेत जिल्लामा बाढीका घटना बढी घटेको देखिन्छ । गत वर्षमा घटेका बाढीको घटनाहरूको मात्र तथ्याङ्क हेर्दा, मनसुनको समयमा विशेषतः असार श्रावण महिनामा अत्याधिक बाढीका घटनाहरू घटेको देखिन्छ ।

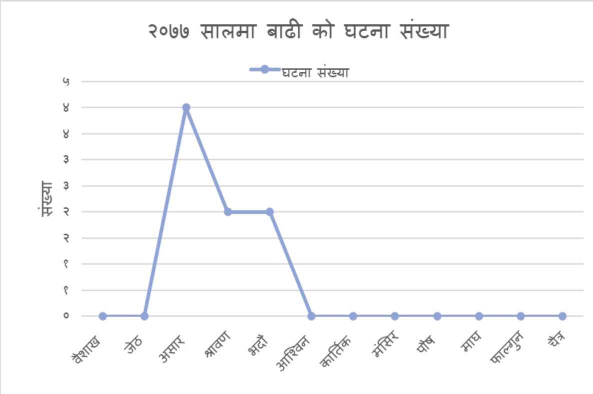

चित्र ७ : २०७७ सालमा भएको बाढीको घटना

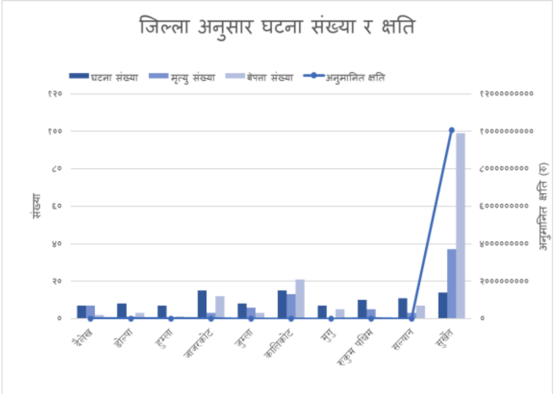

चित्र ८: जिल्ला अनुसार भएका बाढीका घटना र क्षति

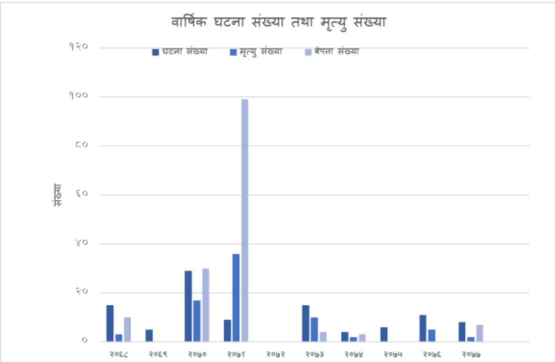

चित्र ९ : वार्षिक रूपमा भएका बाढीका घटना तथा मृत्यु संख्या

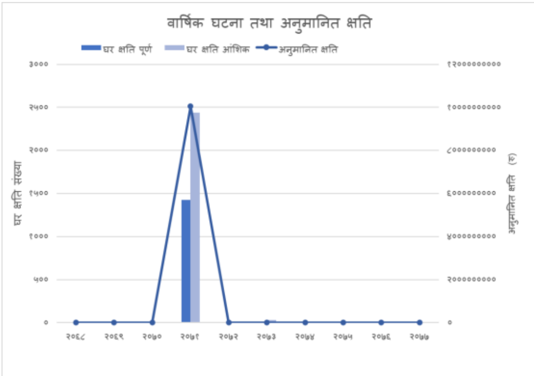

चित्र १० : बाढीका कारण भएका अनुमानित क्षति

स्रोत: विपद्पोर्टल (bipadportal.gov.np)

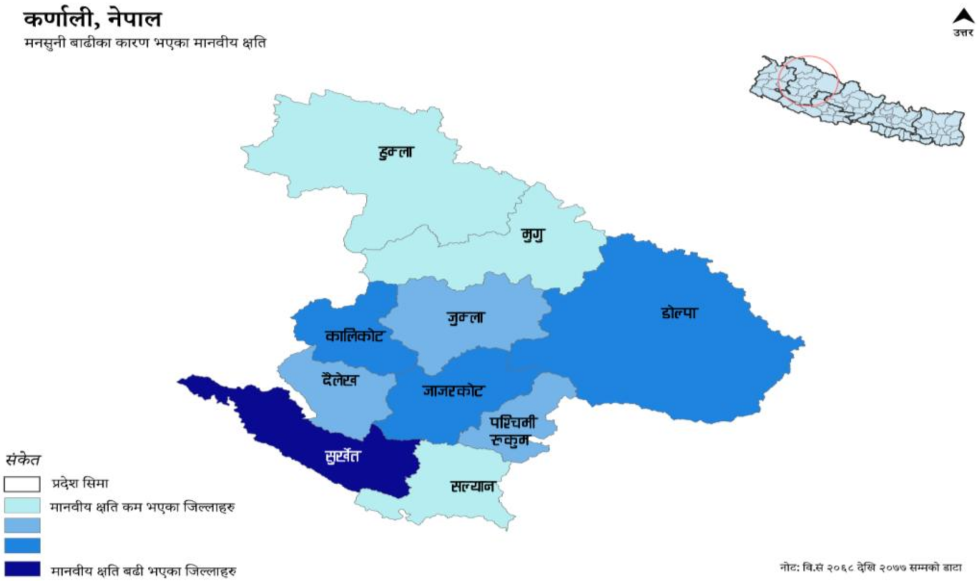

चित्र ११ : बाढीको कारण भएका मानविय क्षति

स्रोत: विपद्पोर्टल (bipadportal.gov.np)

भारी बर्षा र चटयाङ्ग

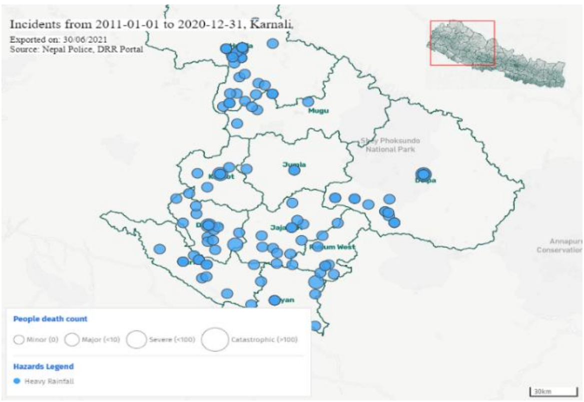

भारी बर्षा पनि एक ठुलो प्रकोपको रूपमा कर्णाली प्रदेशमा रहेको छ र प्रत्येक वर्ष भारी बर्षाले धनजनको क्षति गर्ने गरेको छ । विगत १० वर्षमा कर्णाली प्रदेशमा भारी वर्षाका घटना १९० वटा, भारी बर्षाका कारण मृत्यु १० जना, आर्थिक क्षति १८ करोड, घरको क्षति १७९ वटा र पशु क्षति ४१ वटा भएको नेपाल सरकार विपद पोर्टलमा राखिएको छ । कमजोर संरचना प्रयोग गरेर बनाइएका घरहरू साथै धेरै पुराना घरहरू भारी बर्षाका कारण भत्किने जसले गर्दा मानिस, पशु तथा आर्थिक क्षति हुने गरेको तथ्याङ्कले देखाउँदछ । विशेष गरेर श्रावण, भदौमा हुने अत्यधिक वर्षाका कारण यस प्रदेशमा क्षति हुने गरेको छ।

यसका साथै मनसूनको समयमा चटयाङ्गले पनि यस प्रदेशमा धनजनको क्षति हुने गरेको छ । विगत १० वर्षको तथ्याङ्क अनुसार चटयाङ्गका १७० वटा घटना भएको जसबाट ४४ जना मानिसको मृत्यु, ३१ लाख वरावरको आर्थिक क्षति, १९० वटा गाईवस्तुहरूको क्षति भएको पाइन्छ ।

पानीजन्य अन्य जोखिम

मनसुनका बेला पानी र जीवाणुबाट संक्रमण हुने रोगका कारण वर्षेनी धेरैको ज्यान जाने गरेको छ । झाडापखाला, हैजा, कमलपित्त, श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोगबाट बर्सेनी हजारौं मानिसहरू र विशेषगरी बालबालिकाको मृत्यु हुने गरेको देखिन्छ । विगतमा झाडापखाला, कालाज्वर, हैजा, प्लेग, डेंगु, इन्फुलुएञ्जा, फ्लु, लगायत प्रमुख महामारीका रूपमा रहेका थिए । पानीजन्य र अन्य सम्बन्धित विपदः मनसुनको समयमा डेङ्गु, कालाज्वर, झाडापखाला जस्ता पानीबाट हुने रोगहरूका कारण बर्षेनी ठूलो मानवीय क्षति हुने गरेको छ । विगत १० वर्षमा यस प्रदेशमा माहामारीका २१ वटा घटनाहरू घटेको जसले ४२ जना मानिसहरूको मृत्यु भएको विपद् पोर्टलको सूचनाले प्रस्तुत गरेको छ । दुषित पानीको प्रयोग, जिवाणुहरूको संक्रमण, खाद्य असुरक्षा, सचेतनाको कमि, लगायतका कारण महामारीका घटनाहरू दोहोरिरहेका छन् । पर्याप्त जनचेतनाको कमीका कारण र खानेपानीका स्रोतमा

बाढी पसेर पानी प्रदुषित भई यस्ता घटना हुने गरेका छन् । यस वर्ष पनि साउन, भदौमा विभिन्न पानीजन्य रोग र विपद्का घटना हुने अनुमान गरिएको छ ।

कोभिड-१९

यस वर्ष पनि वर्षायाममा कोभिड-१९ दोस्रो लहरको संक्रमण पनि उत्कर्षमा पुग्ने बलियो सम्भावना देखिएको छ । बाढी, पहिरो लगायतको प्रकोपको पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका कार्यहरू कोभिड-१९ ले प्रभावित हुने निश्चित छ । उद्दार, पुनर्स्थापना र प्रतिकार्यका अरु क्रियाकलाप कोभिड-१९ को सम्भावित संक्रमणबाट जोगिएर गर्नुपर्ने चुनौति छ । तलको तालिकामा कर्णाली प्रदेशमा जिल्लाअनुसार जम्मा केस निम्न अनुसार देखाइएको छ । जसमध्ये जम्मा केस १९१४२ वटा, जसमध्ये महिला ६७९५ जना र पुरुष१२३४३ जना रहेका छन् । यसरी खप्टिने सबै विपद्हरुसँग तयारीका साथ सामना गर्ने गरी यो कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।

२०२० बैशाख २३ देखि २०२१ जुलाई १ सम्मको जम्मा केस

जिल्ला	जम्मा केस	महिला	पुरुष	कैफियत
दैलेख	३०४१	८३१	२२१०	
डोल्पा	१०५	३१	७४	
हुम्ला	९३	२६	६७	
जाजरकोट	७८३	२६९	५१४	
जुम्ला	१०१७	३३०	६८७	
कालिकोट	७१४	२१२	५०२	
मुगु	९०	९	८१	
सल्यान	१८४३	५०९	१३३४	
सुर्खेत	१०५४३	४२३०	६३१३	
रुकुम पश्चिम	९०९	३४८	५६१	
जम्मा	**१९१४२**	**६७९५**	**१२३४३**	

श्रोत : नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, कोभिड १९ रेसपन्स वेवपोर्टल, Covid 19 case Map Representation

यस वर्षको मौसममा बाढी, पहिरो र कोभिडको प्रकोप एकसाथै हुने निश्चित भएकोले बाढीबाट विशेष गरेर कर्णाली प्रदेशको सुर्खेत जिल्ला बढी प्रभावित हुन सक्दछ भने पहिरो र कोभिडबाट दैलेख, जाजरकोट र कालिकोट जिल्ला बढी प्रभावित हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । बहुप्रकोपको प्रभावका बारेमा तलको नक्शाबाट पनि देखाउन सकिन्छ जुन यसप्रकार रहेको छ ।

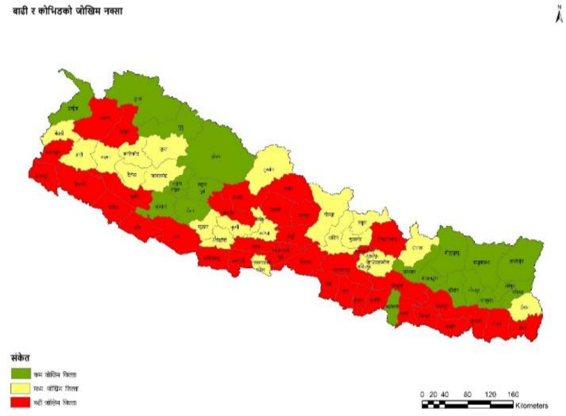

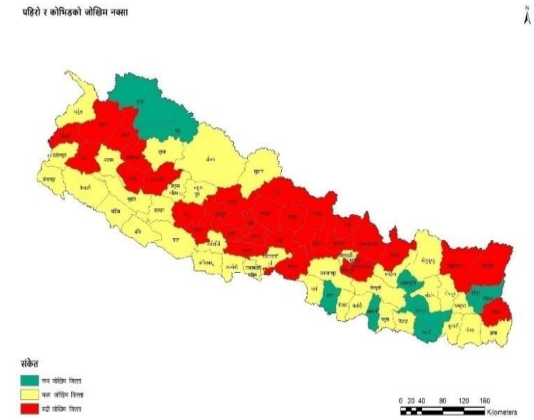

बाढी र को भडको जो खम नक्शा/श्रोत (bipadportal.gov.np)/MoHP) *पहिरो र को भडको जो खम नक्शा/श्रोत:(bipadportal.gov.np)/MoHP)*

यस वर्षको मनसुनमा प्रभावित हुन सक्ने अनुमानित जनसंख्या

कर्णाली प्रदेशमा पहिरोबाट प्रभावित हुन सक्ने अनुमानित जनसंख्या : ९३६०
कर्णाली प्रदेशमा बाढीबाट प्रभावित हुन सक्ने अनुमानित जनसंख्या : २४४८६
कर्णाली प्रदेशमा मनसुनको विपद्बाट प्रभावित हुन सक्ने जनसंख्या : ३३८४६ (कुल जनसंख्याको २.१७%)
प्रति जिल्ला प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्या : ३३८५
जम्मा प्रभावित हुन सक्ने घरधुरी : ६७६९
प्रति जिल्ला प्रभावित हुन सक्ने घरधुरी : ६७७
प्रभावित हुन सक्ने गर्भवती महिला : २५३२९ (२.१७% ले ५४९ जना)
प्रभावित हुन सक्ने सुत्केरी महिला : २९११८ (२.१७% ले ६३१ जना)
प्रभावित हुन सक्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू: (३.२ प्रतिशत: १०८३ जना)
प्रभावित हुन सक्ने ० देखि २४ महिना सम्मका नावालकहरू:
प्रभावित हुन सक्ने ५ वर्षमुनिका बालबालिकाहरू :
प्रभावित हुन सक्ने ६ देखि १८ वर्षमुनिका बालबालिकाहरू :
प्रभावित हुन सक्ने ६० वर्षभन्दा माथिका जेष्ठ नागरिक :

प्रदेश स्तरमा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि केही ऐन, नियमावली, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरू:

- विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन (तेस्रो संशोधन) नियमावली, २०७८
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण प्रादेशिक रणनीतिक कार्ययोजना कार्यान्वयनको अन्तिम चरणमा रहेको,

- जलजन्य प्रकोपको पूर्व सुचना प्रणाली सम्वन्धि रणनितिक कार्ययोजना तयारी प्रकृयामा,
- पारिवारिक विपद् सुरक्षा योजना कार्यान्वयनको तयारी,
- कर्णाली प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन तथा खर्च कार्यविधि,२०७६
- जोखिम बिमा सम्वन्धी कार्यविधि,२०७७
- विपद् जोखिम व्यक्ति र घरको वीमा (राष्ट्रिय वीमा कम्पनी लिमिटेड सँग सम्झौता भई व्यक्तिको कार्यान्वयन)
- कर्णाली प्रदेश विपद् पिडीत आवास निर्माण सहयोग कार्यविधि, २०७६
- क्वारेन्टाइन संचालन तथा व्यवस्थापन मापदण्ड, २०७६
- विपद् पीडित उद्धार र राहत सम्वन्धीमापदण्ड, २०७६
- कोभिड १९ बाट मृत्यु भएका मृतकहरूका परिवारलाई राहत वितरण सम्वन्धि कार्यविधि,२०७८

कर्णाली प्रदेशमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरूको अवस्था

- विपद् पिडित परिवारलाई प्रतिमृतक दुई लाखका दरले सामुहिक विपद् जोखिम दुर्घटना बिमा रकम वितरण कार्य प्रारम्भ ।
- अविरल बर्षाका कारण कालिकोट,जाजरकोट,हुम्ला,दैलेख लगायतका जिल्लाका बाढीपहिरो तथा अग्नी पिडितलाई हवाई तथा स्थलगत मार्गबाट उद्दार तथा राहत वितरण गरिएको तथा विपद् पिडित र कोभिडका कारण ज्यान गुमाएका परिवारलाई रु.१,००,०००। अक्षरुपी एकलाखका दरले राहत रकम उपलव्ध गराउने कार्य प्रारम्भ भएको
- जिल्लामा सम्भावित विपद्को पूर्व तयारीका लागी सुरक्षा निकायलाई उद्दार सामग्री खरिद गर्न रकम उपलव्ध गराईएको ।
- बाढी पिडित पुर्नस्थापना कार्यक्रम अर्न्तगत घर निर्माण लगायतका पुर्नस्थापना कार्य गर्न यसै बर्ष चार करोड पन्चानव्वे लाख स्थानीयतहलाई उपलव्ध गराईएको साथै २०७१ सालका बाँकी सम्पूर्णलाई राहत उपलव्ध गराउने प्रकृया अघि बढेको ।
- कोराना रोकथाम तथा नियन्त्रणमा उल्लेखनीय समन्वयकारी भुमिका ।
- विपद्संग सम्वन्धित बिषयगत समुहको बैठकको निरन्तरता ।
- आठ वटा बिषयगत समुहहरू सक्रिय भइ आ आफ्ना कोभिड तथा मनसुन सम्वन्धि पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाहरू निर्माण तथा अद्यावधिक गरी एकिकृत रुपमा कर्णाली प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिबाट पारित गरी कार्यान्वयनको प्रकृयामा ।
- विपद् व्यवस्थापन कोषको व्यवस्था भएको ।

- प्रदेश आपतकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र तथा सबै जिल्लामा जिल्ला विपद कार्य सञ्चालन केन्द्रको स्थापना ।
- "कर्णाली प्रदेशको विपद् व्यस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम र तथ्याङ्कीय झलक" पुस्तिका प्रकाशन गरेको ।

नेतृत्व र सह-नेतृत्व गर्ने निकायहरूको पूर्वतयारी र प्रतिकार्यसम्बन्धी मुख्य जिम्मेवारी

कर्णाली प्रदेशमा विपद व्यवस्थापन, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धिकार्यको संयोजन मुख्यमन्त्रिको कार्यालय, आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्रालय लगायत अन्य विषयगत मन्त्रालयहरूले गर्ने गरिएको छ । कर्णाली प्रदेशमा विभिन्न १० वटा विषयगत क्षेत्र (Cluster) सक्रिय र नियमित सयुंक्त बैठक भइरहेको छ । जसको नेतृत्व र सह-नेतृत्व गर्ने निकायहरू यस प्रकार रहेका छन् :

क्र.स.	विषयगत क्षेत्र (Clusters)	नेतृत्वसह-नेतृत्व संस्था	कैफियत
१	खाद्य सुरक्षा (Food Security)	Lead- MOLMAC Co-Lead- WFP	गठन:२०७७ बैशाख २४, बैठक- पटक
२	वन्दोवस्ती (Logistic)	Lead- MOIAL Co-Lead- WFP	गठन:२०७८ बैशाख २१, बैठक- २ पटक
३	संरक्षण (Protection)	Lead- MOSD Co-Lead- UNICEF, Save the Children	गठन:२०७६ फाल्गुण १०, बैठक - १० पटक
४	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन (WASH)	Lead- MOPID Co-Lead-KIRDARC, UNICEF	गठन:२०७६ बैशाख, बैठक - १० पटक
५	शिक्षा (Education)	Lead- MOSD Co-Lead- UNICEF, Save the Children	गठन:२०७६ चैत्र २१, बैठक - ३१ पटक
६	स्वास्थ्य तथा पोषण (Health and Nutrition)	Lead- MOSD Co-Lead- WHO/UNICEF	गठन:२०७७ बैशाख १३, बैठक - १० पटक
७	तत्कालीन पुनर्लाभ (Early Recovery)	Lead- MOITFE Co-Lead- UNDP	गठन:२०७७ असार १५, बैठक - १ पटक
८.	विषयगत क्षेत्रः सुरक्षित आश्रय तथा शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन (Camp Co-ordination and Camp Management (CCCM)	Lead- MOPID Co-Lead- IOM/ Save the Children	सक्रिय हुने चरणमा
९	खोज तथा उद्धार, (Search and Rescue)	MOIAL Co-Lead – Nepal Army, Nepal Police and Armed Police Force	प्रस्तावित

समन्वय तथा प्रतिकार्य ढाँचा

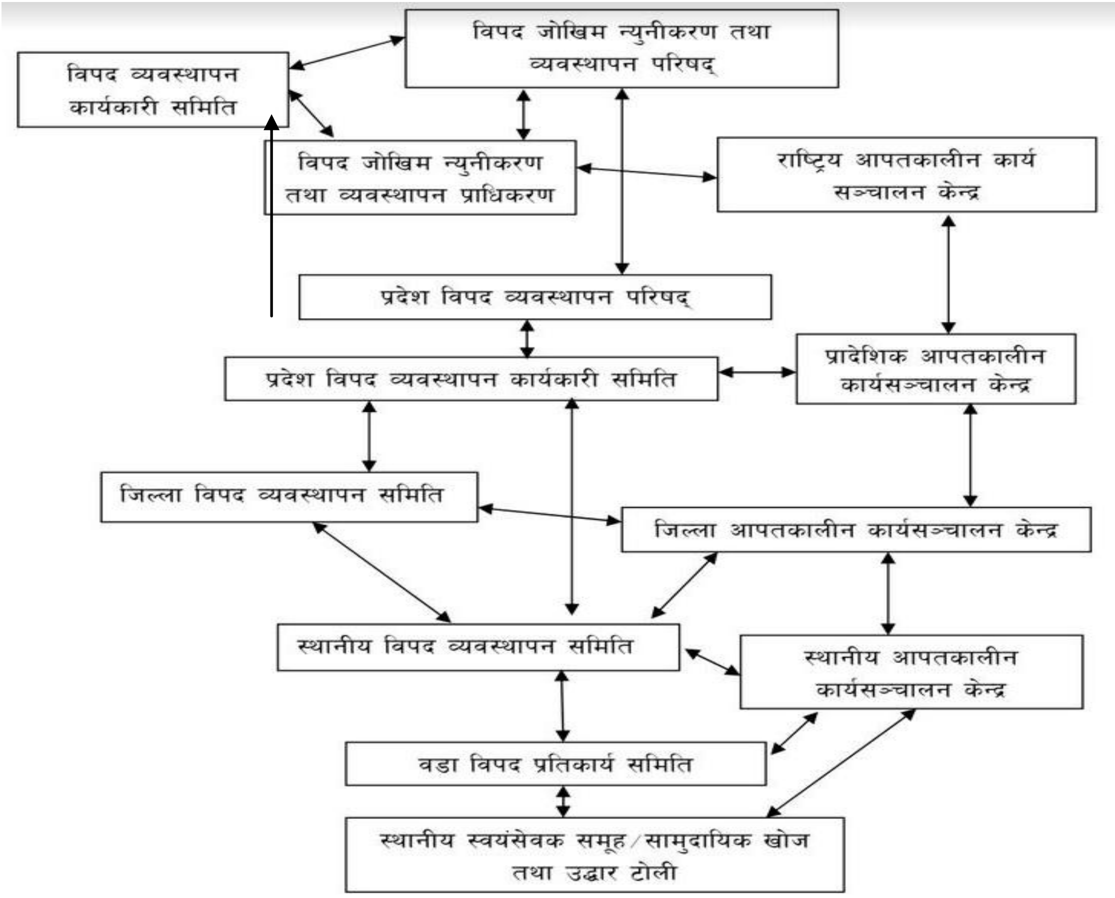

आपतकालिन अवस्थामा आधारभूत मानवीय मापदण्ड

मानवीय सेवामा कार्यरत सरकारी र गैरसरकारी संस्थाका सदस्यहरूले आधारभुत मानवीय मापदण्डको पालना गर्नुपर्दछ मानवीय मापदण्डलाई सवै तह संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकार, गैरसरकारी संस्था, अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था, विकास साझेदार, निजि संस्था सवैले गुणस्तरीय बनाउनुपर्ने र उक्त कार्यको उत्तरदायित्व लिनुपर्दछ । जसले विपद्बाट प्रभावित समुदायले गुणस्तरिय सेवा तथा राहत समयमै प्राप्त गरी जीवन बचाउ कार्यमा धेरै सहयोग पुग्दछ । आधारभुत मानवीय मापदण्ड यस प्रकार रहेको छ र मनसूनको प्रतिकार्यको समयमा यसको पालना गरिनेछ ।

१. विपद्बाट प्रभावित समुदाय र मानिसहरू आफ्ना आवश्यकतानुसार उपयुक्त र सान्दर्भिक सहयोग प्राप्त गर्ने ।
२. विपद्बाट प्रभावित समुदाय र व्यक्तिहरूको उचित समयमा मानव कल्याणकारी सहयोग प्राप्त गर्ने ।
३. मानव कल्याणकारी कार्यबाट विपद्बाट प्रभावित समुदाय र मानिसहरू नकारात्मक रूपमा प्रभावित हुनु नहुने ।

४. विपद्‌बाट प्रभावित व्यक्ति र समुदायहरू आफ्नो कानूनी हक-अधिकार जान्दछन्; सूचना तथा आफूलाई प्रभाव पार्ने निर्णय लिने प्रक्रियामा उनीहरूलाई पनि समेट्ने ।

५. विपद्‌बाट प्रभावित व्यक्ति र समुदायहरूमा गुनासाहरूलाई सामना गर्न सुरक्षित र अनुकूल संयन्त्रको पहुँच हुने ।

६. विपद्‌बाट प्रभावित समुदाय र व्यक्तिहरूले एकमुष्ट र परिपूरक सहयोग पाउनु पर्दछ र विभिन्न संघ संस्थाहरूले यस्तो सहयोग उपलव्ध गराउने,

७. विपद्‌बाट प्रभावित समुदाय र व्यक्तिहरू सिकाईबाट परिमार्जित, अनुभवी र दक्ष कार्यकर्ताबाट सहयोग पाउनु पर्ने ।

८. विपद्‌बाट प्रभावित समुदाय र व्यक्तिहरूले प्रतिस्पर्धात्मक तथा व्यवस्थित कर्मचारी र स्वयंसेवकबाट सहयोग दिने ।

९. विपद्‌बाट प्रभावित व्यक्ति र समुदायहरूले आफूलाई सहयोग गरिरहेका संस्थाहरूबाट प्राप्त स्रोतको प्रभावकारी प्रयोग भएको र कुशलतापूर्वक नीति सम्मत व्यवस्थापन गर्ने ।

श्रोतः आधारभूत मानवीय मापदण्ड, आधारभूत मानवीय मापदण्ड एलायन्स, URD समूह र द स्फेयर परियोजना

नोट : यसका साथै मनसून विपद् प्रतिकार्यको समयमा विपद् प्रभावितहरूको लागि राहत सामाग्रीहरू सहयोग गर्दा स्फेयर मापदण्डलाई अधिकतम रुपमा प्रयोग गर्न प्रयास गरिनेछ ।

प्रदेश तथा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमा रहेको विपद् व्यवस्थापन कोष

क्र.स.	प्रदेश तथा जिल्ला	रकम	कैफियत
१	कर्णाली प्रदेश	३५०००००	
२	मुगु		
३	दैलेख	११८१६००	
४	डोल्पा	८६००००	
५	रुकुम पश्चिम	१७३९५५२	
६	सल्यान	३६८५८३३	
७	हुम्ला		
८	जाजरकोट	१३९०२५७	
९	जुम्ला		
१०	कालिकोट	९०६५६४	
११	सुर्खेत	१४९५१४८८	
जम्मा			

श्रोतः नेपाल सरकार मनसून पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७

मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, विषयगत मन्त्रालय तथा मातहतका विषयगत क्षेत्र (Clusters) को पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी मुख्य जिम्मेवारी

मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	
प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू	**पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू**
• स्थानीय रोजगार/स्वरोजगार र कामका लागि नगद खाद्यान्न कार्यक्रम संचालन गर्ने (जिविको-पार्जन र आयआर्जनका अवसर सृजना गर्ने)। • स्थानीय तहमा खोला, नाला, ढल विकास आदिको सरसफाई मर्मतसम्भार कार्य गर्ने। • कोभिड-१९को प्रभाव रहुन्जेलसम्म अवलम्बन गर्नुपर्ने सबै व्यक्तिगत, सामुदायिक, स्वास्थ्य सुरक्षा प्रबन्धको व्यवस्था गर्न मनसुन पूर्व-तयारी, प्रतिकार्य र पुनर्लाभिका क्रियाकलाप संचालन गर्ने । • सामुदायिक, आर्थिक, सामाजिक पूर्वाधार-हरूको पुनर्स्थापना गर्ने। • मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धमा सामाजिक संस्था तथा व्यवसायिक प्रतिष्ठानले तोके बमोजिमको कार्य गर्ने गरेको, नगरेको अनुगमन गर्ने। • स्थानीय स्तरमा आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्रको स्थापना भएमा कार्यसंचालन गर्ने र नियमितरूपमा Reporting एवं Recording गर्ने व्यवस्था मिलाउने । • मनसुन प्रणाली निस्कृय भएपछि यस वर्षका विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित भए/गरेका कार्यहरूको समिक्षा, अनुकरणीय कार्य मूल्याङ्कन (best practice) र आवश्यक पृष्ठपोषण (Feedback) सहितको प्रतिवेदन तयार गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा पेश गरी अभिलेख राख्ने/ राख्न लगाउने । • विपदमा परी हराएका, बिग्रेका वा नष्ट भएका कागजातहरूको यकीन तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी राख्न लगाउने।	• मनसुनजन्य विपद्को जोखिममा भएका स्थानीय तहहरूलाई मनसुन अगावै यस सम्बन्धी पूर्व तयारी, जोखिम न्यूनीकरण तथा प्रतिकार्यको सम्बन्धमा स्थानीय सरकारको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्न लगाउने । • मनसुनजन्य जोखिमका सम्बन्धमा स्थानीय समुदायमा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने। • स्थानीय तहमा भएका बाढी, डुबान र पहिरोसम्बन्धी पूर्वसूचना प्रणाली चुस्त रूपमा संचालन गर्न स्थानीय तहहरूलाई निर्देशन गर्ने। • विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको सन्दर्भमा स्थानीय समुदायमा क्रियाशिल विकास साझेदार संघ-संस्था, गैरसरकारी, संघसंस्थाहरूलाई तयारी अवस्थामा रहन तथा सम्बन्धित स्थानीय तहहरूसँग समन्वय र सहकार्यमा आवश्यक क्रियाकलाप अगाडि बढाउने । • स्थानीय तह भएका सबै क्वारेण्टाईन स्थल, खुला क्षेत्र, सम्बन्धित आश्रय स्थलसम्बन्धी सूचना, लागत एकीकृत गर्ने र सो क्षेत्र व्यवस्थित गरी तयारी हालतमा राख्ने। • स्थानीय समुदायमा मानविय सहायताको क्षेत्रमा कृयाशिल संघ-संस्थालाई तयारी अवस्थामा रहन CBDRM Platform मार्फत अनुरोध गर्ने । • विस्थापितका लागि ७ दिनसम्म खाद्यान्न, सरसफाई र अस्थायी आवास तथा औषधोपचार मिलाउने • स्थानीय समुदायलाई विपद्प्रति जागरुक बनाउन, विपद्सँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न तथा विपद्को घटना हुनासाथ प्रतिकार्यका लागि परिचालित हुन वडा वा समुदायस्तरमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य समिति गठन गर्ने र समितिको क्रियाशिलताका लागि जिम्मेवारी बाँडफाँड र नियमित बैठक बस्ने व्यवस्था गर्ने। • विपद् प्रतिकार्यका लागि आपत्कालीन नमुना अभ्यास गर्ने/गराउने । • विपद् प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार तथा राहतको लागि स्थानीय विपद् कोष स्थापना र कोषको अभिवृद्धि गर्ने। • विपद्को समयमा प्रयोग गर्नुपर्ने सरसामानहरू जस्तैः लाइफ भेष्ट, डुङ्गा, emergency health kit लगायतका अन्य उपकरणहरू तयारी हालतमा राख्ने ।

१. विषयगत क्षेत्रः खोज तथा उद्धार

नेतृत्व निकाय : आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय/प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति

सह नेतृत्व : नेपाली सेना/नेपालप्रहरी/शशस्त्र प्रहरी

सदस्यहरू : नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

अनुमानित परिदृश्य :

बाढी तथा पहिरोका कारण कर्णाली प्रदेशमा यस वर्षको मनसूनमा ६७६९ घरधुरी पूर्ण तथा आंशिक रुपमा क्षति भई ३३८४६ जना जनसंख्या प्रभावित हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । बाढी तथा पहिरोको कारण मानिसहरूको मृत्यु हुने, घाइते हुने, पुरिने तथा बगाउने, धनमालको क्षतिहुने, जस्ता आपतकालिन अवस्था आई तत्काल खोज तथा उद्धार जस्ता कार्य गर्नुपर्ने अनुमान गरिएको छ । उक्त आपतकालिन अवस्थामा गर्भवती, सुत्केरी महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिकहरू र अपांगता भएका व्यक्तिहरू पनि उल्लेख्य संख्यामा प्रभावित हुन सक्ने र तत्काल उद्धार गर्नुपर्ने अनुमान गरिएको छ । कोभिड १९ को कारणले खोज तथा उद्धारका कार्य अझ बढी कठिन हुने र आवश्यक सुरक्षा शर्तकता अपाउनु पर्ने देखिन्छ ।

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय भूमिका तथा जिम्मेवारीः

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू
• जल तथा मौसम पूर्वानुमान विभागसंग समन्वय गरी मौसमको बारेमा निरन्तर जानकारी लिने • प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको आपतकालिन बैठक वस्ने • विपद्को घटना हुनासाथ विपद्को प्रकृति हेरी प्रदेश स्तरको सुरक्षा निकायलाई परिचालन हुन निर्देशन दिने • खोज उद्धार तथा राहतमा प्रभावकारिता ल्याउन सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गर्ने • विपद्को यर्थाथ सूचना तथा उद्धार प्रयासको जानकारी सार्वजनिक रुपमाप्रवाह गर्ने • विपद्को समयमा सुरक्षा निकाय, अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था, विकास साझेदार, संयुक्त राष्ट्र संघीय संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने • आधारभूत मानवीय मापदण्ड र स्फेयर मापदण्डको पालना भए नभएको अनुगमन गर्ने • असुरक्षित स्थानमा भएका विपद् प्रभावित व्यक्तिलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने गराउने • विपद्को समयमा गरिएका खोज उद्धार तथा राहत कार्य सम्वन्धि विवरण प्राधिकरणमा पठाउने • विपद् प्रभावित क्षेत्रमा संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गर्नुपर्ने भएमा नेपाल सरकार समक्ष सिफरिश गर्ने ।	• प्रदेश आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (Provincial Emergency Operations Centre) लाई २४सै घण्टा संचालनमा राख्ने । • जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र र स्थानीय आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्रसँग समन्वय गर्ने र संचार संयन्त्र तयार गर्ने • मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा लागि प्रदेशभित्र सरोकारवाला निकाय र संघसंस्थासँग समन्वय गर्ने, ढाँचा तयार गर्ने । • स्थानीय, जिल्ला तथा प्रदेश स्तरमा भण्डार गृहहरू तयार गरी आवश्यक खोज, उद्धार तथा राहतका सामाग्रीहरू भण्डार गर्न निर्देशन दिने । आधारभूत मानवीय मापदण्ड र स्फेयर मापदण्डको वारेमा सवै सरोकारवालालाई तालिम दिने • आपतकालिन अवस्थामा विपद् प्रभावितको लागि अस्थायी आश्रय गृह निर्माण र पशुहरूको लागि पशु गृह निर्माण गर्ने गराउने • प्रदेश स्तरको विपद् व्यवस्थापन सूचना प्रणाली र पूर्व चेतावनी प्रणालीको विकास, संचालन गर्ने गराउने • मनसूनको आपतकालिन अवस्थाका लागि विमानस्थल-लाई तयारी अवस्थामा रहन निर्देशन दिने

नेपाली सेना भूमिका तथा जिम्मेवारी :

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू
• जल तथा मौसम पूर्वानुमान विभागको मौसम सम्वन्धि जानकारीमा सूचित भैराख्ने • जलतथा मौसम पूर्वानुमान विभागको मौसम सम्वन्धि जानकारी अनुसार खतराको स्थिति पार गरेमा सेनालाई तयारी अवस्थामा राख्न लगाउने • विपद्को घटना हुना साथ जिल्ला स्तरमा रहेका सेनालाई खोज तथाउद्धारमा परिचालन हुन निर्देशन दिने • आवश्यकता अनुसार जनशक्ति, हेलीकप्टरको सेवातथा श्रोत साधनहरू जिल्लालाई प्रदेशबाट उपलब्ध गराउने • घाइतेहरूको प्राथमिक उपचार गर्न घटनास्थलमा उपचारको व्यवस्था मिलाउने र सिकिस्त विरामीलाई तत्काल अस्पताल पुरयाउने व्यवस्था गर्ने • सेना संग रहेका संचार सामाग्रीहरूको प्रयोग गरी विपद्को अवस्थाको सूचना लिने • खोज तथा उद्धारमा परिचालन हुने जवानहरूले कोभिड १९ संग सम्वन्धित सुरक्षाका उपायहरू अपानाउने • शव व्यवस्थापन गर्ने स्थानको पहिचान गर्ने र शव व्यवस्थापन गर्ने • नेपाल प्रहरी, शशस्त्र प्रहरी, जिल्ला प्रशासन कार्यालय संग समन्वय गर्ने	• नेपाली सेना मातहत जिल्लामा तैनाथ युनिटमा, सिनियर अधिकृतलाई Disaster Focal Person तोक्ने • विपद् पूर्वतयारीका लागि आवश्कय सामाग्री तथा औजारको व्यवस्था मिलाउने । • सम्भावित विपदको प्रकृति अनुरुप स्ट्याण्डशबाई फौजलाई श्रोत, साधनसीप युक्त बनाउने। • प्राकृतिक जोखिमको अनुगमन विश्लेषण गरी सर्वसाधारण प्रयोगकर्ताका लागि उपयुक्त हुने खालका जानकारीमूलक विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना सामाजिक सञ्जालमा राख्ने । • विपद्का घट्नाबाट हुन सक्ने सम्भावित जोखिम न्यूनीकरणका लागि प्रदेश विपद व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिहरूसँग समन्वय गरी पूर्वतयारी गर्ने । • खोज तथा उद्धार कार्यको लागि आवश्यक दक्ष जनशक्ति स्वास्थ्य कर्मी तथा सामाग्रीहरू तयारी हालतमा राख्ने । • हेलिकप्टहरूलाई असार दोस्रो साता भित्र, श्री पश्चिम एयर वेश सुर्खेत खोज तथा उद्धार टोली सहित तयारी अवस्थामा राख्ने • कोभिड १९ संग सम्वन्धित सुरक्षाका सामाग्रीहरू मास्क, पन्जा, स्यानीटाइजर, पिपिइ आदि भण्डारण गरी राख्ने । • शव व्यवस्थापन सम्वन्धि तालिम दिने

नेपाल प्रहरी भूमिका तथा जिम्मेवारी :

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू
• जल तथा मौसम पूर्वानुमान विभागको मौसम सम्वन्धि जानकारीमा सूचित भइराख्ने । • जलतथा मौसम पूर्वानुमान विभागको मौसम सम्वन्धि जानकारी अनुसार खतराको स्थिति पार गरेमा प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय स्तरका प्रहरीलाई तयारी अवस्थामा राख्न लगाउने । • विपद्को घटना हुना साथ जिल्ला स्तरमा रहेका जिल्ला तथा स्थानीय स्तरकाका प्रहरीलाई खोज तथा उद्धारमा परिचालन हुन निर्देशन दिने ।	• प्रकोपजन्य घटनाहरूको सूचना संकलनका लागि सम्पर्क व्यक्ति (Focal Person)तोक्ने,तालिम दिने आवश्यक दक्ष जनशक्तिहरू तयार हालतमा राख्ने जनशक्तिलाई उपलब्ध उद्धार सामग्रीहरू तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री (PPE) को प्रयोग आदि सम्बन्धी प्रशिक्षण दिने । • प्रदेशभित्र रहेका सरकारी/गैरसरकारी निकायहरूको विवरण र स्थानीय तहमा वडा स्तरसम्म जनप्रतिनिधि लगायत सम्बन्धित व्यक्तिहरूको नाम, सम्पर्क नम्बर संकलन तथा अद्यावधिक गर्ने ।

• आवश्यकता अनुसार जनशक्ति तथा श्रोत साधनहरू जिल्लालाई प्रदेशबाट उपलब्ध गराउने । • घाइते तथा उद्धारको प्राथमिक उपचार गर्ने र सिकिस्त विरामीलाई तत्काल अस्पताल पुरयाउने व्यवस्था मिलाउने • प्रहरीसंग रहेका संचार सामाग्रीहरूको प्रयोग गरी विपद्को अवस्थाको सूचनालिने । • खोज तथा उद्धारमा परिचालन हुने जवानहरूले कोभिड १९ संग सम्वन्धित सुरक्षाका उपायहरू अपानाउने • घटनास्थल तथा शिविरहरूमा भीड व्यवस्थापन गर्ने • नेपाली सेना, सशस्त्रप्रहरी, जिल्ला प्रशासन कार्यालयसंग समन्वय गर्ने ।	• सम्भावित क्षति न्युनीकरण गर्न आवश्यक सवारी साधन औजार, उपकरण तथा उद्धार सामग्री सहितको दक्ष (तालिम प्राप्त) जनशक्ति तयारी हालतमा राख्ने । • सरोकारवाला निकायहरूसँगको समन्वयमा पूर्व सूचना प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिसाग निरन्तर सञ्चार र समन्वय गर्ने । • Contingency plan तयार गरी उद्धार टोलीलाई समय समयमा Drill/simulation Practice गराउने ।

सशस्त्र प्रहरी भूमिका तथा जिम्मेवारी :

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्व तयारीका क्रियाकलापहरू
• जल तथा मौसम पूर्वानुमान विभागको मौसम सम्वन्धि जानकारीमा सूचित भैराख्ने • जल तथा मौसम पूर्वानुमान विभागको मौसम सम्वन्धि जानकारी अनुसार खतराको स्थिति पार गरेमा प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय स्तरका सशस्त्र प्रहरीलाई तयारी अवस्थामा राख्न लगाउने • विपद्को घटना हुना साथ जिल्ला स्तरमा रहेका जिल्ला तथा स्थानीय स्तरका सशस्त्र प्रहरीलाई खोज तथा उद्धारमा परिचालन हुन निर्देशन दिने • आवश्यकता अनुसार जनशक्ति तथा श्रोत साधनहरू जिल्लालाई प्रदेशबाट उपलब्ध गराउने • घाइते तथा उद्धारको प्राथमिक उपचार गर्ने र सिकिस्त विरामीलाई तत्काल अस्पताल पुरयाउने व्यवस्था मिलाउने • प्रहरीसंग रहेका संचार सामाग्रीहरूको प्रयोग गरी विपद्को अवस्थाको सूचना लिने • खोज तथा उद्धारमा परिचालन हुने जवानहरूले कोभिड १९ संग सम्वन्धित सुरक्षाका उपायहरू अपनाउने • घटनास्थल तथा शिविरहरूमा भीड व्यवस्थापन गर्ने • नेपाली सेना, नेपालप्रहरी, जिल्ला प्रशासन कार्यालयसंग समन्वय गर्ने	• विपद् व्यवस्थापन तालिम निरन्तर रुपमा संचालन गर्ने। • सशस्त्र प्रहरीबलका सबै कार्यालयहरूमा खोज तथा उद्धारका आधारभूत उपकरणहरू सहित उद्धार टोली तयारी अवस्थामा (Stand By) राख्ने । • उपलब्ध विपद् उद्धारका आधुनिक सामाग्रीहरूको प्रदेशगत रुपमा प्रदेश स्तरीय विपद् उद्धार टिमले प्रयोग गर्ने गरी तयारी हालतमा राख्ने। • सशस्त्र प्रहरी बल¸ नेपालका विभिन्न इकाईहरूमा गैह्रखाद्य राहत सामाग्रीहरू (लत्ताकपडा¸ पाल¸ त्रिपाल ब्लाङ्केट¸ जस्तापाता आदि) भण्डारण गर्ने । • विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्राप्त नगरेका सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीहरूलाई समय समयमा खोज तथा उद्धार सम्बन्धी अनुशिक्षण तालिम कार्यक्रम संचालन गर्ने । • मनसुनको समयमा हुन सक्ने सम्भावित विपद्को प्रभावकारी कार्य सम्पादनको लागि सरोकारवाला निकायहरू बीच समन्वय गर्ने । • प्रादेशिक आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्रहरू तथा जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्रहरूमा आवश्यकता अनुसार संचार तालिम प्राप्त जनशक्तिहरू परिचालन गर्ने। • नेपाल एपिएफ अस्पतालमा विपद्को समयमा घाईतेहरूको प्रभावकारी उपचार व्यवस्था मिलाउन विभिन्न पूर्व तयारीका कार्यक्रमहरू सहित आवश्यक तयारी गर्ने। • विपद् उद्धार टोली लगायत सम्पूर्ण सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका ईकाइहरूले मनसुन शुरु हुनु पूर्व आफ्नो जिम्मेवारी इलाकामा स्थानीय प्रशासन लगायत विभिन्न सरकारवाला निकायसँग समन्वय गरी कार्य गर्ने । • सशस्त्र प्रहरी बल¸ नेपालका विभिन्न यूनिटहरूमा रहेका हेभि ईक्युपमेन्टहरू तयारी हालतमा राख्ने। • उद्धार सामाग्रीहरूको खरिद गरी आवश्यक स्थानहरूमा पठाउन तयार गर्ने। • प्रत्येक युनिटमा विपद् उद्धार टोली उपलब्ध उद्धार सामाग्रीहरू सहित तयारी अवस्थामा (Stand By) राख्ने । • जल तथा मौसम विज्ञान विभाग,जल बिज्ञान महाशाखा/बाढी पूर्वानुमान शाखाबाट प्रकाशित हुने बाढी सम्बन्धी बुलेटिन सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सम्पूर्ण युनिटहरूमा आवश्यक तयारी गर्ने ।

प्रदेश आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र भूमिका तथा जिम्मेवारी :

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्व तयारीका क्रियाकलापहरू
• मनसून अवधीभर २४ सै घण्टा आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र तयारी अवस्थामा रहने र जिम्मेवारी तोक्ने • जिल्ला तथा स्थानीय आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्रसंग समन्वय र सर्म्पक गर्ने • जलतथा मौसम पूर्वानुमान विभागको मौसम सम्बन्धी जानकारी निरन्तर लिइरहने • प्रदेशको रेडियो जिल्ला, स्थानीय तह र सुरक्षा निकायको रेडियोसँग सर्म्पकमा रहने • विपद् भएमा तुरुन्त क्षतिको द्रुत प्रारम्भिक लेखाजोखा गर्ने • गलत सूचना प्रवाह हुन नदिन नियन्त्रण गर्ने एक आधिकारिक व्यक्ति तोक्ने • सूचना प्राप्त भए पछि त्यसको विश्लेषण गरी सम्वन्धित निकायमा पठाउने • विपद् प्रतिकार्यमा आवश्यक पर्ने श्रोत साधन वितरणमा सहजीकरण गर्ने	• आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्रको लागि आवश्यक पर्ने श्रोत सामाग्रीहरू, संचारका सामाग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने • द्रुत प्रारम्भिक लेखाजोखा र बहुविषयगत क्षेत्र प्रारम्भिक लेखाजोखाको लागि आवश्यक दक्ष जनशक्ति र फारामहरू तयारी अवस्थामा राख्ने • सूचना व्यवस्थापन गर्न सक्ने दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने • विपद् प्रतिकार्यमा आवश्यक पर्ने श्रोत साधनको बारेमा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समितिमा जानकारी गराउने • पूर्व सूचना प्रणालीको संरचना तयार गर्ने र सबैलाई सूचित गर्ने

जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू भूमिका तथा जिम्मेवारीह

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्व तयारीका क्रियाकलापहरू
• जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको आकस्मिक वैठक वोलाउने • नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र शशस्त्र प्रहरीलाई मौसमको खतराको सूचना अनुसार तयारी अवस्थामा रहन निर्देशन दिने • विपद्को घटना हुना साथ जिल्ला स्तरमा रहेका नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र शशस्त्र प्रहरीलाई खोज तथा उद्धारमा परिचालन हुन निर्देशन दिने • आवश्यकता अनुसार खोज तथा उद्धारका सामाग्रीहरू अपुग भएमा प्रदेश संग समन्वय गरी सहयोगका लागि अनुरोध गर्ने • एकद्धार प्रणालीको आधारमा राहतका सामाग्रीहरू र नगद वितरण गर्ने • क्षतिको प्रारम्भिक लेखाजोखा गरी शिघ्र प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने • विपदको समयमा मृत्यु भएका मानिस तथा जनावरको शव व्यवस्थापन गर्ने गराउने • आपतकालिन अवस्थामा विपद् प्रभावितहरूको लागि अस्थायी आश्रय स्थलको व्यवस्था गर्ने • पूर्व चेतावनी प्रणाली अनुसार बाढी तथा पहिरोको जोखिममा रहेको समुदायहरूमा निरन्तर सूचना प्रवाह गर्ने	• विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने • कम्तीमा ५० जना उद्धारकर्मी परिचालन गर्न आवश्यक पर्ने खोज तथा उद्धार सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने । • आवाश्यकता अनुसार पर्याप्त मात्रामा गैरखाद्य सामग्रीको सेट तयार गरी मौज्दात राख्ने। • राहत मापदण्डले तोकेको न्यूनतम रकम जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकमको प्रवन्ध गर्ने । • सबै विषयगत क्षेत्रका नेतृत्व र सहनेतृत्व (Cluster Head & Co–Head) लाई तयारी अवस्थामा रहन लगाउने । • पूर्व चेतावनी प्रणालीको स्थापना गर्ने र तयारी अवस्थामा रहन निर्देशन दिने • अस्थायी आश्रय स्थलहरू निर्माण गर्ने र गर्न लगाउने

स्थानीय तहहरू भूमिका तथा जिम्मेवारी :

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्व तयारीका क्रियाकलापहरू
• स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको आपतकालिन वैठक वस्ने • पूर्व सूचना प्रणाली अनुसार वर्षा तथा बाढी तथा पहिरोको अवस्था बारे जानकार हुने • विपद्को घटना हुनासाथ प्रहरी, शशस्त्र प्रहरीसँग समन्वय गरी खोज तथा उद्धारमा परिचालन हुन सहजीकरण गर्ने • समुदाय स्तरका खोज तथा उद्धार टोलीलाई सुरक्षा निकाय आउनु भन्दा अगावै खोज उद्धारमा परिचालन हुन आव्हान गर्ने	• विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्ने • खोज तथा उद्धार र राहत सामाग्रीहरूको भण्डारण गर्ने • बाढी तथा पहिरोको जोखिम क्षेत्रमा पूर्व सूचना प्रणाली स्थापना गर्ने • संघ प्रदेश र स्थानीय समुदायसँग समन्वय गर्ने • वडार समुदाय स्तरमा खोज तथा उद्धारका लागि आवश्यक तालिम दिई जनशक्ति तयारी अवस्थामा राख्ने र खोज तथा उद्धार टोली गठन गर्ने • विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना गर्ने • आपतकालिन हेलिकप्टर सेवाका लागि प्रत्येक वडामा हेलिप्याडको व्यवस्था मिलाउने • आपतकालिन आश्रय स्थल, खुला क्षेत्रको पहिचान गरी राख्ने

२. विषयगत क्षेत्रः बन्दोबस्ती

नेतृत्व निकाय : आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय

सह नेतृत्व : विश्व खाद्य कार्यक्रम

सदस्यहरू : मर्सिकोर/तयार परियोजना

अनुमानित परिदृश्य :

बाढी र पहिरोको कारण बाटोघाटोहरू, भौतिक संरचनाहरू भत्किने, अवरुद्ध हुने साथै पुलपुलेसाहरू भत्किएर यातायातमा कठिनाई आउन सक्ने र ढिलाई हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । विपद् प्रभावितहरूको लागि आवश्यक पर्ने खाद्य तथा गैरखाद्य सामाग्रीहरूको सहज आपूर्तिमा कठिनाई आउन सक्ने जस्ता अवस्था आउन सक्ने अनुमान गरिएको छ । यसका साथै कोभिड-१९ को कारणले गर्दा सामाग्रीहरूको ढुवानीमा अझ बढी कठिन हुन सक्नेछ ।

भूमिका तथा जिम्मेवारी :

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू
• विभिन्न साझेदार निकायबाट प्राप्त हुने एवं भएका स्वास्थ्य, खाद्यान्न लगायतका राहत सामग्रीको सूची अध्यावधिक गर्ने । • बिभिन्न साझेदार निकायबाट प्राप्त भएको स्वास्थ्य, खाद्यन्न लगायतका राहत सामग्री भण्डारण एंव सम्बन्धित प्रभावित स्थानसम्म ढुवानी गर्ने । • प्रतिकार्यका लागि आवश्यक उद्वार तथा राहत सामग्री भण्डारण सेवा प्रादेशिक मानवीय सहायता स्थल (Province Humaniterian Staging Area,PHSA) मा उपलब्ध गराउने र सहायता स्थलको व्यवस्थापन गर्ने । • उद्दार तथा राहात सामाग्रीको ढुवानीको लागि स्थलमार्ग, हवाई उडान तथा भरिया र खच्चडहरूको प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउने । • प्रादेशिक मानवीय सहायता स्थल मार्फत भण्डारण तथा ढुवानीहुने सामाग्रीहको विवरणको ट्रयाकिङ्ग विश्व खाद्य कार्यक्रम मार्फत विकास गरिएको The Relief Item Tracking Application (RITA), web- based software application को प्रयोग गरिनेछ । • पुल विग्रेको अवस्थामा अस्थायी पुलको माध्यमबाट ढुवानी सेवालाई सहज बनाउने • बिग्रेक सडकहरू पुनः निर्माण गरी सडक यातायात सुचारु गर्न भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय संग समन्वय गर्ने • मानवीय सेवामा कार्यरत व्यक्तिहरूलाई व्यक्तिगत सुरक्षाका उपाहरूमा तालिम र सामग्री वितरण गर्ने	• वन्दोवस्ती बिषयगत क्षेत्र सक्रिय भई मनसुनका लागि पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार भएको • विपद उद्वार तथा प्रतिकार्यका लागि आवश्यक सामग्री भण्डारणका लागि प्रादेशिक मानवीय सहायता स्थल (PHSA) मा भण्डारण गर्ने • विपद उद्धार तथा प्रतिकार्यका लागि आवश्यक सामग्री भण्डारण तथा पारावहनका लागि भौतिक संरचनाको अवस्थितिका बारेमा सूचना संकलन गर्ने • विपद उद्धार तथा प्रतिकार्यका लागि अत्यावश्यक वस्तुहरूको सूची तयार गरी अतिरिक्त मौज्दात व्यवस्थापन गर्ने • आगामि आर्थिक वर्षको मनसुन प्रतिकार्यका लागि प्रदेश सरकारबाट बजेट विनियोजन गर्न अनुरोध गर्ने • स्थानीय तथा जिल्ला स्तरमा भएका यातायातका साधनहरू, डोजर, एक्साभेटर तयारी अवस्थामा राख्न लगाउने • हेलिकप्टर सेवा दिने संस्थाहरूसँग आपतकालिन अवस्थामा परिचालित हुनुपूर्व सम्झौता गर्ने • प्रत्येक वडाहरूमा हेलिप्याड बनाउन सहजीकरण र सहयोग गर्ने • अस्थायी पुलका सामाग्रीहरू भण्डारण गर्ने र गर्न लगाउने

नोट : विस्तृतमा बन्दोवस्ती क्लष्टरको आपतकालिन योजना हेर्न अनुरोध छ ।

३. विषयगत क्षेत्रः खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता

नेतृत्व निकाय : भौतिक पूर्वाधार तथा शहरी विकास मन्त्रालय

सह नेतृत्व : यूनिसेफ/किर्डाक नेपाल

सदस्यहरू :

यूएसएआइडी स्वच्छता कार्यक्रम/प्लान इन्टरनेशनल/सेभ द चिल्ड्रेन/हेल्भेटास/सुन्दर नेपाल/स्याक/आर भी डब्लु आर एमपी/एसएनभी/सुआहारा

अनुमानित परिदृश्य :

बाढी तथा पहिरोको कारण खानेपानीका संरचनाहरू विशेष गरेर पानी टंकी भत्किने, मुहानहरू बगाउने पुरिने, पाइप लाइनहरू बगाउने, पुरिने, फुट्ने जस्ता अवस्थाले स्वच्छ पानी आपूर्तिमा अवरोध हुने साथै खानेपानीको श्रोतमा वर्षातको भेलको पानी मिसिएर प्रदुषित भई पिउनयोग्य नहुने जस्ता पानीको समस्या हुन सक्ने छ । यसका साथै खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा काम गर्ने गैह्रसरकारी क्षेत्रमा काम गर्ने जनशक्तिलाई COVID-19 बिरुद्धको खोप उपलब्ध नहुनु जसले गर्दा विपद्मा कार्य गर्दा असुरक्षित हुने सक्ने अनुमान गरिएको छ ।

आपतकालिन अवस्थामा सेल्टरमा बस्ने जनसंख्यामा पनि खानेपानको समस्या, सरसफाई र स्वच्छता समस्या हुन सक्ने साथै शौचालयहरू भत्किने, जसले जथाभावी दिसा गर्दा पानीजन्य माहामारी हुन सक्ने र विपद्ले अर्को विपद् ल्याउन सक्ने समेत हुन सक्ने अवस्था आउन सक्छ । विपद्ले गर्दा समुदायमा वा अस्थायी आश्रयस्थलमा फोहर व्यवस्थापन गर्ने साथै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा फोहर व्यवस्थापन गर्ने समस्यले थप विपद् हुन सक्ने अनुमान पनि गरिएको छ ।

भूमिका तथा जिम्मेवारी

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्व तयारीका क्रियाकलापहरू
• खानेपाली, सरसफाई तथा स्वच्छता सुबिधाको व्यवस्था गर्ने । प्रभावित स्थलमा अक्वागार्ड, पियुष, क्लोरिन जस्ता पानी शुद्धीकरणका सामाग्रीहरू वितरण गर्ने गराउने • आपतकालीन जोखिमको सर्वेक्षण गरी तत्काल सहयोग गर्न पालिका तथा जिल्लासंग समन्वय गर्ने • विपदबाट प्रभावित भएकाहरूलाई क्वारेन्टाइन, अःथायी आश्रय :थलमा खानेपानी तथा सरसफाई सुबिधाहरूको व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक सहयोग गर्ने गराउने • प्रतिकार्य लगायतका कार्यका लागि सरोकारवाला निकायहरू र स्थानीय तहसम्म प्राविधिक पक्षबाट सहयोग तथा समन्वय गर्ने । • विपद्बाट प्रभावित जनसमुदाय तथा बसोबास गरेका क्षेत्र तथा क्याम्पमा तालिम प्राप्त स्वयं सेवक परिचालन तथा सामाजिक परिचालन गर्ने गराउने • प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि अन्तरकल्स्टर समन्वय गर्ने • सेल्टर/समुदायमा पानीजन्य माहामारी रोगबाट बच्न एफएम रडियो जिंगलबाट सचेतनामूलक सूचना सम्प्रेषण गर्ने तथा श्रव्यदृश्य (ICT) सामाग्रीहरू वितरण गर्ने गराउने ।	• खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समितिको नियमित बैठक बस्ने । • खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रका सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा क्षमता नक्शाकंन तथा क्षमता विकासका कार्यहरू गर्ने । • प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहमा श्रोत व्यक्तिको क्षमता विकास तथा सूची तयारी गर्ने । • प्रत्येक जिल्ला तथा पालिकाहरूमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रको संयोजनका लागि जिल्ला तथा पालिकाहरूलाई वास फोकल व्यक्ति तोक्न लगाउने । यस प्रकृयाको सहजीकरणका लागि साझेदार संस्थाबाट एक जना फोकल पर्सन तोकी जिम्मेवारी बाँडफाँड गर्ने । • जोखिमयुक्त समुदाय, वडा, बस्ति तथा पालिकामा विपद्को समयमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छताको सेवा व्यवस्थापन, नियमितता, जनचेतना अभिवृद्धिका लागि आवश्यक पर्ने स्वयंसेवक पहिचान, क्षमता अभिबृद्धि र आवश्यकता अनुसार परिचालनका लागि अभिलेख, बिवरण कायम गर्ने । • प्रत्येक जिल्ला तथा पालिकाहरूमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना निर्माण तथा अद्यावधिक कार्यमा सहजीकरण गर्ने ।

• क्याम्प/समुदायमा आवश्यक पर्ने खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको सेवाको अवस्थाको लेखाजोखा राख्ने र अभाव पहिचान गरी सो यथाशक्य उपलब्ध गर्ने गराउने । • क्याम्पमा बसोबास गरिराखेको जनसमुदायको स्फेयर मापदण्डका आधारमा खानेपानीको नियमित आपूर्तिका लागि खानेपानी प्रणालीको तत्काल मर्मत, जडानका लागि पाईप, पानी ट्यांकी आदि सहयोग र आपतकालीन सौचालय निर्माण तथा हातधुने स्थानहरूको जडान गर्ने गराउने • विपद्बाट प्रभावित समुदाय, बसोबास गरेका क्षेत्र तथा क्याम्पमा तालिम प्राप्त स्वयंसेवक परिचालन गरी खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छताको सेवाको सुनिश्चितता गर्ने गराउर्ने । • विपद् प्रभावितहरूको लागि हाइजीन किटहरू वितरण गर्ने गराउने • खानेपानी तथा सरसफाई सेवाको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने गराउने • बिपद्मा खानेपानी तथा सरसफाई सेवाको समिक्षा गर्ने	• मनसुनबाट प्रभावित हुने जनसंख्याको प्रक्षेपण गर्नुका साथै प्रदेश स्तरीय मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारी पार्ने । • पानीजन्य रोगतथा रोकथाम सम्बन्धि सचेतनामुलक सामग्री उत्पादन गरी भण्डारण गर्ने • अक्वागार्ड, पियुष, क्लोरिन जस्ता पानी शुद्धीकरणका सामाग्रीहरू भण्डारण गर्ने र गर्न लगाउने • अस्थायी शौचालयका लागि प्यान, हारपिक, सावुन जस्ता सामाग्रीहरू भण्डारण गर्ने र गर्न लगाउने • हाइजीनकिटहरूको भण्डारण गर्ने र गर्न लगाउने • न्यूनतम प्याकेजको निर्धारण गरि तत्काल राहत सहयोगका लागि विपद् कोषको स्थापना गर्ने । • खानेपानी, सरसफाई एबं स्वच्छताका आवस्यक सामाग्री-हरूको सूची तयार गरी सहज रुपमा उपलब्धताका लागि सहयोगी निकायहरू र आपूर्तिकर्ताको सूची तयार गर्ने । • विपत प्रतिकार्यका लागि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताका लागि आवश्यक सामाग्री खरिद तथा विभिन्न सेल्टरका लागि ढुवानी तथा भण्डारणको व्यवस्था गर्ने • पहिचान भएका आश्रय स्थलमा गरी खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको व्यवस्थापनको सुनिश्चित गर्ने

नोट : विस्तृत विवरणको लागि खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता क्षेत्रको Contingency Plan हेर्न अनुरोध।

४. विषयगत क्षेत्र: खाद्य सुरक्षा

नेतृत्व निकाय: भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

सह नेतृत्व: विश्व खाद्य कार्यक्रम

सदस्यहरू:

प्रादेशिक योजना आयोग, उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, सामाजिक विकास मन्त्रालय/आर्थिक विकास मन्त्रालय मर्सिकोर (भकारी परियोजना)/हेल्भेटास/उद्योग बाणिज्य संघ/किसान २ परियोजना/ सुआहारा २/.प्लान इन्टरनेशनल/सेभ द चिल्ड्रेन/रेडक्रस/मेडपा, आशा/जिआइजेट/PMAMP/ASDP/FMTC/CCI,

अनुमानित परिदृश्य :

कर्णाली प्रदेश अन्य प्रदेशको तुलनामा खाद्य असुरक्षित रहेको प्रदेश रहेको छ, २२।२५ प्रतिशत घरधुरी मात्र खाद्य सुरक्षित छन भने १७।७५ प्रतिशत घरधुरी खाद्य सुरक्षाको दृष्टिकोणले अति जोखिममा रहेका छन् । कर्णालीमा, मनसुन यसै पनि महामारी निम्त्याउने मौसम हो, यसमा Covid-19 ले चुनौती थप गरेको छ, जसले गर्दा मानविय तथा आर्थिक क्षतिमा बृद्धि हुनेछ भन्ने अनुमान गरिएको छ । मनसुनमा हुने बाढी र पहिरोले

जनजिवीकामा थप असर पार्नुका साथै यातायात अवरोधले बजारमा खाद्यान्न अभाव एवं मूल्यमा बृद्दि हुनेछ । मनसुनका कारण खाद्यान्न भण्डारको मर्मत तथा व्यवस्थापनमा कठिनाइ हुनाले खाद्य र गैरखाद्य सामग्री उपलब्धतामा ह्रास आउनेछ।

यसका साथै बाढी तथा पहिरोका कारण यस वर्षको मनसूनमा ६७६९ घरधुरी पूर्ण तथा आंशिक रुपमा क्षति भई ३३,८४६ जना जनसंख्या प्रभावित हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । विपद्का कारण खाद्यान्न र गैरखाद्य सामाग्रीहरू नष्ट हुने, गर्भवती, सुत्केरी महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि खाद्य समस्या सृजना भई बिरामी हुने र मृत्यु समेत हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ ।

खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रको भूमिका तथा जिम्मेवारी

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू
• विपद एंव खाद्य सुरक्षा सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम गर्दै गरिब घरधुरी एवं बालबालिकालाई नि:शर्त खाद्यान्न वितरण गर्ने • खाद्यान्न वितरण गर्दा शुरुका दिनहरूमा तयारी खाद्य सामाग्रीहरू चिउरा, विस्कुट, चाउचाउ, सर्वोत्तम पिठो, अण्डा जस्ता तयारी वस्तु र पछिका दिनहरूमा दाल, चामल, नून, तेल, मसला,चिनी जस्ता सामाग्रीहरू वितरण गर्ने • खाद्यान्न वितरण गर्दा मिति नसकिएको, राम्ररी प्याक गरिएको वितरण गर्ने साथै उमेर अनुसारको खाद्यान्न वितरण गर्ने • खाद्यान्न वितरण गर्दा आधारभूत मानवीय मापदण्ड र स्फेयर मापदण्डलाई अनुसरण गर्ने • खाद्यान्न वितरण समयमै उपलव्ध गराउने • विपद् प्रभावितहरूको लागि आवश्यक पर्ने गैर खाद्य सामाग्रीहरू (लत्ताकपडा, भांडाकुंडा) वितरण गर्ने • महिला, बालबालिका, अपांगता भएका व्यक्ति तथा जेष्ठ नागरिकको लागि आवश्यक पर्ने खाद्य र गैर खाद्य सामाग्रीहरू वितरण गर्ने • गैर सामाग्रीहरू वितरण गर्दा लैंगिक मैत्री, संस्कृति र उमेर अनुसारको सुहाउंदो वितरण गर्ने • घुम्ति पशु स्वास्थ्य उपचार तथा पशुचारा - दानाको व्यवस्थापन गर्ने।	• खाद्य सुरक्षा मापन गर्ने बिभिन्न सूचकका आधारमा जिल्ला तथा पालिका स्तरको खाद्य असुरक्षित क्षेत्र र घरधुरीको पहिचान गर्ने। • पशुपंक्षीका लागि बिपद्को समयमा आवश्यक दाना तथा चारा भण्डारण गर्ने र वितरण प्रणालिको विकास गर्ने। • बाढी पूर्व तयारी तथा कोभिड महामारी सम्बन्धि जनचेतना जगाउने खालका सामाग्रीहरूको तयारी • खाद्य सुरक्षा क्लष्टरमा संलग्न विकास साझेदार संघसंस्थासंगको बैठकबाट कार्ययोजना स्वीकृत र पूर्वतयारीका बैठक गर्ने। • घटना घटिहालेमा पहिलो १५ दिनको लागि खाद्य सहायता तयारी अवस्थामा राख्ने। • विपद् प्रतिकार्यका लागि आवश्यक उमेर अनुसारको खाद्य सामग्रीहरू उपयुक्त स्थलमा सुरक्षित भण्डारण र परिचालन गर्न गराउनका लागि आवश्यक कार्ययोजना बनाउने। • Rapid Emergency Food Security and Vulnerability Assessment, Initial Rapid Assessment कार्यविधि तयार र अध्यावधिक गर्ने। • प्रदेशस्तरमा contingency plan बनाउन सहजीकरण गर्ने। • गैरखाद्य सामाग्रीहरू लत्ताकपडा, भाँडाकुँडा जिल्ला, स्थानीय तहमा भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने • महिला, बालबालिका, अपांगता भएका व्यक्ति तथा जेष्ठ नागरिकको लागि आवश्यक पर्ने गैर खाद्य सामाग्रीहरूको भण्डारणको व्यवस्था प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहमा राख्ने र राख्न लगाउने । • वाढी, डुबान, पहिरो तथा अन्य पानीजन्य विपद्का साथै कोभिड-१९ सँग जुध्न अत्यावश्यक वस्तुहरूको सूची तयार गरी अतिरिक्त मौज्दात व्यवस्थापन गर्ने ।

• पशुपंछीका विभिन्न रोग तथा महामारी (बर्डफ्यु/अन्य) का विरुद्धका भ्याक्सिन लगाउने कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने । • विपद्को समयमा खाद्यान्न पहुँच सुनिश्चितताको लागि खाद्य भण्डारण र न्यायोचित वितरण प्रणालीको आधारमा वितरण गर्ने ।	• पेट्रोलियम पदार्थहरू, एल.पी. ग्याँस, नून तथा खाद्य पदार्थको अतिरिक्त मौज्दात व्यवस्थापन गर्ने • विपदमा खाद्यान्नको सुनिश्चित गर्न धर्म भकारी(Food Bank) को स्थापना गर्ने । • खाद्य र गैरखाद्य आपूर्तिकर्तासंग विपद्को समयमा खाद्य र गैरखाद्य सामाग्रीहरू उपलव्ध गराउन विषयगत क्षेत्रले अग्रिम संझौता गर्ने

नोट : विस्तृत विवरणको लागि खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रको Contingency Plan हेर्न अनुरोध छ ।

५. विषयगत क्षेत्रः शीघ्र पुनर्लाभ

नेतृत्व गर्ने निकाय : उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय

सह नेतृत्व : यूएनडिपी

सदस्यहरू :

उद्योग बाणिज्य संघ/चेम्वर अफ कमर्श/तयार परियोजना

अनुमानित परिदृश्य :

बाढी तथा पहिरोका कारण कर्णाली प्रदेशमा यस वर्षको मनसूनमा ६७६९ घरधुरी पूर्ण तथा आंशिक रुपमा क्षति भई ३३८४६ जना जनसंख्या प्रभावित हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । विपद्का कारण मानिसहरूको रोजगारी गुमेको, जिविकोपार्जनमा समस्या भएको तथा साथै आवश्यक सेवासुविधाहरू भत्किएको कारणले बालवालिकाको पढाई अवरुद्ध, बाटो, खानेपानी, सिंचाई, संचार जस्ता सेवाहरू अवरुद्ध भई जनजीवन अस्तव्यस्त भएको हुने अनुमान गरिएको छ ।

भूमिका तथा जिम्मेवारी

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू
• प्रभावित क्षेत्रमा श्रममा आधारित नगद कार्यक्रम स्थानीय पूर्वाधार निर्माणएवं जिवीकोपार्जन सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने । • तत्कालिन पुनर्स्थापनाको लागि आवश्यक लेखाजोखा तथा विश्लेषण गरी विस्थापितहरूको बसोवास र तत्कालिन जिविकोपार्जन जस्ता प्रमुख क्षेत्रको विकासको कार्यलाई अघि बढाउने वातावरण तयार गर्ने • तत्काल जिविकोपार्जनको लागि आवश्यक पर्ने सीपमुलक तालिमहरू, आवश्यक सामाग्रीहरू, विउ विजनहरू वितरण गर्ने • प्रभावित घरपरिवारलाई मौसम प्रतिरोधि बाली-नाली लगाउन कृषि सामग्री सहयोग गर्ने।	• तत्कालीन पुनर्लाभ क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने । • शिघ्र पुनर्लाभका लागि आवश्यक पर्ने विउ विजनहरू, सामाग्रीहरू अन्य विषयगत क्षेत्रसंग समन्वय गरी भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने • विपद् प्रभावितहरूको लागि अनुदान तथा ऋण वितरण गर्न छलफल तथा संझौता गर्ने

• गल्छी पहिरो नियन्त्रण, संरक्षण पोखरी, पहिरो रोकथाम, सिँचाई कुलो सुधार, खोला किनारा संरक्षण, पानी मुहान संरक्षण, भू-क्षय नियन्त्रण ,बाटो मर्मतकार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने । • बाढी एंव पहिरोबाट प्रभावित परिवारका पशुपंक्षका लागि पशु स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने र कृषि सम्बन्धि सेवा तथा सामग्री उपलब्ध गर्ने । • विपद् प्रभावितहरूको लागि अनुदान तथा ऋृण वितरण गर्न वित्तिय संस्थाहरूसंग समन्वय गर्ने • विपद् प्रभावितहरूकोलागिअस्थायीआवास निर्माण गर्न आवास क्लष्टरसंग समन्वय गरी आवश्यक समाग्रीहरू सहयोग गर्ने • समुदायमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने • शीघ्र पुनर्लाभका कार्यक्रमहरूमा स्थानीय सीप, श्रोतसाधन र स्थानीय-हरूको सहभागिता वृद्धि गर्ने • वातावरण संरक्षण, वृक्षारोपण जस्ता कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने • संरक्षण विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गरी महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक र अपांगता भएका व्यक्तिहरूमाथि हुन सक्ने हिंसा, भेदभाव, वेचविखन, दुरुपयोग जस्ताकार्य रोक्न कार्य गर्ने • विमा अनुसार विमा गरिएको रकम उपलव्ध गराउन सहयोग गर्ने • विपद्बाट क्षति भएका आधारभूत सेवाहरूको पुनर्स्थापनाका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने	• सीपमुलक तालिम संचालन गर्ने संस्थाहरू पहिचान र संझौता गर्ने • कृषी, पशु तथा मानिसको विमा गर्ने कार्यमा प्रोत्साहन गर्ने र विमा गर्ने संस्था संग समन्वय गर्ने • मौसम प्रतिरोधि बालीनाली लगाउन किसानलाई सहयोग गर्ने साथै यस्ता बालीको बिउ भण्डार बनाउन सहयोग गर्ने। • प्रकोप प्रभावित क्षेत्रहरूको जीविको पार्जन प्रोफाइलिङ्ग र जीविकोपार्जन शैली ढाँचा नक्सांकन गर्ने ।

६. विषयगत क्षेत्रः संरक्षण

नेतृत्व निकाय : सामाजिक विकास मन्त्रालय

सह नेतृत्व : युनिसेफ/सेभ द चिल्ड्रेन

सदस्यहरू :प्लान/आवाज सुर्खेत/नेपालप्रहरी/किर्डाक

अनुमानित परिदृश्य :

बाढी तथा पहिरोका कारण कर्णाली प्रदेशमा यस वर्षको मनसूनमा ६७६९ घरधुरी पूर्ण तथा आंशिक रुपमा क्षति भई ३३८४६ जना जनसंख्या प्रभावित हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । यसका साथै जना गर्भवती ५४९ जना र सुत्केरी महिला, ६३१ जना ५ वर्षमुनिका बालबालिका जना अपांगता भएका व्यक्ति १०८३ र जना जेष्ठ नागरिक पनि प्रभावित हुने अनुमान गरिएको छ । यी संकटासन्न वर्गको लागि आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरू पनि नष्ट भई जीवनयापनमा कठिनाई हुने अनुमान गरिएको छ । यसकास साथै महिला, किशोरकिशोरी, बालबालिकाहरू, र जेष्ठ नागरिकहरू हिंसामा पर्ने, भेदभाव हुने, शोषण हुने जस्ता समस्याहरू आउन सक्ने पनि अनुमान गरिएको छ ।

भूमिका तथा जिम्मेवारी

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू
• मनसुनबाट प्रभावित बालबालिकालाई आपतकालिन प्रतिकार्य सहित बालसंरक्षणका सेवाहरू प्रदान गर्ने । • मनसुनबाट प्रभावित महिला तथा पछाडि पारिएका समुदायलाई पूर्ण राहात प्याकेज उपलब्ध गराउने । • जोखिममा रहेका समुदायलाई लैगिंक हिंसा, बाल सुरक्षा तथा मानसिक स्वास्थ्य जस्ता महत्वपुर्ण आवश्यक संरक्षणको बारेमा सचेत गर्ने तथा सेवादिने र प्राराम्भिक प्रतिकार्यका लागि हेल्पलाइन तथा सेल्टर बिस्तार गर्ने । • महिला, बालबालिका, अपांगता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिकलाई हुन सक्ने हिंसा, दुर्व्यवहार रोक्न प्रहरीको सहयोगमा लैंगिक हिंसा नियन्त्रण, संजाल परिचालन गर्ने र गराउने । • संरचनाहरू निर्माण गर्दा बालमैत्री, किशोरीमैत्री, अपांगमैत्री र महिलामैत्री निर्माण गर्ने • महिला, बालबालिका, अपांगता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिकलाई आवश्यक पर्ने खाद्य तथा गैरखाद्य सामाग्रीको वितरण गर्ने गराउने (गैरखाद्य बैशाखी, ह्विलचेयर, इयर फोन, लठ्ठी) • जोखिममा रहेका समुदायलाई संरक्षण सामग्रीको नियमित आपूर्तिको प्रबन्ध गर्ने । • रेडियो, टिभीमाफर्त सन्देशमूलक सूचना प्रसारण गर्ने । • संरक्षण विषयगत क्षेत्रसंग सम्बन्धित स्थानीय तहका संयन्त्रहरूलाई क्रियाशिल बनाई तत्काल उद्धारका निम्ती क्रियाशिल बनाउने । • लैङ्गिक हिंसा प्रभावितहरूलाई तत्काल आवश्यकता अनुसार OCMC/Safe House/Legal Assistant सेवा प्रदान गर्ने । • विकास तथा मानवीय क्षेत्रका संरक्षणमा मुल्याकंन एव अनुगमन गरी उचित परामर्श दिनका लागि मनोसामाजिक परार्मशदाताहरूलाई परिचालन गर्ने । • राउटे समुदायलाई आवश्यकता अनुसारको स्वास्थ्य, खाद्यन्न र अन्य सेवाहरू दिने ।	• जोखिममा रहेका एवं पिडितलाई सिफारिस संयन्त्रमार्फत सेवा दिन, प्रदेशका सबै ७९ वटै पालिकाको संरक्षण सेवा र सेवा प्रदायकको नक्शाकंन गर्ने । • संरक्षणका सवालहरू र संरक्षण सम्बन्धी घटनाहरू नियमित रुपमा प्रतिवेदन पेश गर्नका लागि प्रणाली स्थापना गर्ने । • नियमित रुपमा विपद्मा हुन सक्ने हिंसा, दुर्व्यवहार तथा शोषण जस्ता घटनाहरूको रेर्कड अनलाईन र अफलाईमा राख्नका लागि स्वयंसेवक परिचालन गर्ने । • सम्भावित जोखिमहरूलाई मध्यनजर राख्दै उद्धार गरिएका महिला, बालबालिका, अपांगता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक राख्नको लागि सेल्टर तथा सेवा केन्द्रहरूको व्यवस्था अग्रिम मिलाउने • स्थानीय तहमा र प्रदेश तहमा मनोसामाजिक परामर्शदाताहरूको सूची तयार गर्ने । • जोखिममा रहेका समुदायलाई संरक्षण सामग्रीको (NFI– Dignity kit, Recreational Kit, disability friendly kit, Kishori Kit & FI) आंकलन गरी भण्डारण गर्ने । • विभिन्न संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सम्बद्ध सरोकारवाला संग नियमित समन्वय तथा सहकार्य गर्ने । • रेडियो, टि.भि.मार्फत सन्देशमूलक सूचना प्रसारणका लागि आवश्यक तयारी गर्ने । • राउटे समुदायका मानिसहरूलाई आवश्यक खाद्यन्न र गैर खाद्यान्न बस्तुहरूको व्यवस्थापन र तयारी गर्ने । • मानवीय सेवामा कार्यरत संघ संस्थाहरूलाई आधारभूत मानवीय मापदण्ड, संरक्षण सम्वन्धि तालिमको आयोजना गर्ने • लैंगिक हिंसा नियन्त्रण, संजाललाई तयारी अवस्थामा रहन छलफल गर्ने • आवास क्लष्टरसँग समन्वय गरी महिला, अपांगता भएका व्यक्ति, बालबालिकाका लागि अस्थायी आश्रय स्थलका सामाग्रीहरू व्यवस्थापन भए नभएको सुनिश्चित गर्ने • कोभिडको समयको लागि विचार गरी आवश्यक सुरक्षाका निकायहरू भण्डारण भए नभएको सुनिश्चित गर्ने • कोभिडको समयमा भर्चुअल माध्यमबाट जनचेतना फैलाउने कार्य गर्ने

<u>नोट</u> : विस्तृत विवरणको लागि संरक्षणक्षेत्रको contingency Plan हेर्न अनुरोध

७. विषयगत क्षेत्रः स्वास्थ्य र पोषण

नेतृत्व गर्ने निकाय : सामाजिक विकास मन्त्रालय

सह नेतृत्व : विश्व स्वास्थ्य संगठन र यूनिसेफ

सदस्यहरूः
USAID/System Strengthening for Better Health (SSBH)/Hellen Keller International (HKI)- USAID/ SUAAHARA/Save the Children/World Food Program (WFP)/INF International/Nick Simon Institute (NSI)/United Nations Development Program (UNDP)/AIDS Health Care Foundation (AHF)/SNV Nepal (स्वच्चछता)/Plan International in Nepal/TPO Nepal/CMC Nepal/Nepal Red Cross Society/ASCEND/Water Aid Nepal/ PHASE Nepal/Handicapped International/NHSSP

अनुमानित परिदृश्य :
बाढी तथा पहिरोका कारण कर्णाली प्रदेशमा यस वर्षको मनसूनमा ६७६९ घरधुरी पूर्ण तथा आंशिक रुपमा क्षति भई ३३८४६ जना जनसंख्या प्रभावित हुन सक्ने छ । स्वास्थ्य संस्थाका संरचनाहरू, उपकरणहरू पनि क्षति हुने र स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा अवरोध आउन सक्ने, खाद्यान्न नष्ट भएको कारण बालबालिकाहरूमा खाद्यान्नको अभाव हुन सक्ने जोखिम अनुमान गरिएको छ ।

यस मनसूनमा गर्भवती महिला ५४९ जना, सुत्केरी महिला ६३१ जना, ० देखि २४ वर्षको बालबालिका जना, ५ वर्षमुनिका जना प्रभावित हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । कोभिड-१९ को कारणले यी संकटासन्न वर्गमा समयमै उपचार सेवा, शिविर कार्यान्वयन र राहतका सामाग्रीहरू पुरयाउन कठिन हुन सक्ने पनि अनुमान गरिएको छ । यो समयमा झाडापखालाको माहामारी हुन सक्ने पनि अनुमान गरिएको छ ।

भूमिका तथा जिम्मेवारी

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू
• प्रादेशिक स्वास्थ्य द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) को बैठक बसी जिल्ला तथा स्थानीय तहको द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) संग समन्वय गर्ने, • स्वास्थ्य तथा पोषण लगायत अन्य क्लस्टरहरूलाई परिचालन गर्ने, • प्रकोप भएका स्थानमा स्थानीय तहका द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) परिचालन गरी घटनाको विवरण संकलन गर्ने, • अत्यावश्यक स्वास्थ्य प्रतिकार्य सेवाहरू प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने, • प्राप्त तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण गरी आवश्यकताको पहिचान तथा प्राथमिकता निर्धारण गर्ने,	• रणनीतिक स्थानहरूमा आपतकालिन औषधी र पोषणका सामाग्रीहरू भण्डारण गर्ने र गर्न लगाउने • आपतकालिन अवस्थामा शिविर संचालनका लागि चाहिने उपकरणहरू, साधनहरू, मेडिकेटेड झुलहरू भण्डारण गर्ने र गर्न लगाउने ।

• स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टरको नियमित बैठक बसी आवश्यक निर्णयहरू गर्ने, • प्रादेशिक स्वास्थ्य द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) को बैठक बसी जिल्ला तथा स्थानीय तहको द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) संग समन्वय गर्ने, • सम्भावित महामारीलाई मध्यनजर राखी सचेतनामूलक सन्देश प्रकाशन, प्रसारण गर्ने, • नियमित स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा केही समस्या छ/छैन भनी तत्काल सर्भेक्षण (Multi Cluster/Sector Initial Rapid Need Assessment) गर्ने, • उद्धार, राहत वितरण, आकस्मिक औषधि तथा सफा र सुरक्षित खानेपानीको व्यवस्था, खाद्यान्न व्यवस्था गर्ने, प्रभावितहरूको विवरण संकलन, • जोखिम समूह (कोभिड-१९ कासंक्रमित, दीर्घरोगी, गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका आदि)लाई ध्यानमा राखी उचित व्यवस्थापन गर्ने, • स्वास्थ्य तथा पोषण क्लस्टरको नियमित बैठक र अन्य क्लस्टरसँगको समन्वय र सहकार्यलाई निरन्तरता दिने, • उद्धार, राहत वितरण, आकस्मिक औषधि (Life–saving drugs) तथा सफा र सुरक्षित खानेपानीको व्यवस्था, खाद्यान्न र उनीहरूलाई उचित स्थानमा अस्थायी बसोबासको व्यवस्थापन गर्ने, • प्रभावितहरूको विस्तृत विवरण लिने फारमको व्यवस्थापन गर्ने, • पिडितहरूलाई तत्काल उद्धार गरी प्राथमिक उपचार साथै आवश्यकताका आधारमा सम्बन्धित निकायमा प्रेषण गर्नका लागि सहयोग तथा सहजीकरण गर्ने, • नवशिशु, ५ वर्षमुनिका बालबालिका, गर्भवती, सुत्केरी, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति दीर्घरोगीहरूको पहिचान गरी यथाशीघ्र व्यवस्थापनका लागि समन्वय तथा सहजीकरण गर्ने, • ५ वर्षमुनिका बालबालिका तथा गर्भवती महिलाहरूलाई उचित पोषणको प्रबन्ध, नियमित स्वास्थ्य सेवा (खोप, पूर्वप्रसूति तथा उत्तरप्रसूति सेवा, परिवार नियोजन, सुरक्षित खानेपानी र सरसफाई, महिनावारी सरसफाई, व्यवस्था आदिको निरन्तरता दिने, • प्रभावित स्थानमा मध्यम तथा शीघ्र पोषण अवस्थाको मूल्याङ्कन तथा व्यवस्थाप नगर्ने, • दीर्घरोगी तथा ज्येष्ठ नागरिकहरूको सुरक्षाको लागि उचित व्यवस्थापन गर्ने, • प्रतिकार्य समीक्षा गर्ने र सम्बन्धित निकायहरूमा जानकारी गराउने, • प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरूको संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पठाउने, • विपद् प्रभावित क्षेत्रहरूमा मेडिकेटेड झुल वितरण गर्ने ।	• सबै तहको (RRT) लाई पुर्नताजगी तालिम दिने र तयारी अवस्थामा राख्न लगाउने • महामारी रोकथामका सचेतनामूलक सामाग्रीहरू छपाई गरी राख्ने र राख्न लगाउने • सिकाईहरूलाई मध्यनजर गरी पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू पहिचान गरी आगामी योजनामा समेट्ने, • प्रभावितहरूको विस्तृत विवरण लिने फारमको व्यवस्थापन गर्ने, • कोभिड १९ संग सम्वन्धित सुरक्षाका सामाग्रीहरू मास्क, स्यानीटाइजर, भाइजर, पिपिइ, आदिको भण्डारण गर्ने र गर्न लगाउन • कोभिड १९ र मनसूनको आपतकालिन अवस्थामा परिचालन हुने टोली पहिचान गर्ने • स्वास्थ्य र पोषण विषयगत क्षेत्रको आपतकालिन योजना निर्माण गर्ने • स्थानीय, जिल्ला र प्रदेश तहमा एम्वुलेन्सको व्यवस्थापन गर्ने र सवारी चालकहरू तयारी अवस्थामा राख्ने र राख्न लगाउने र सवारी चालकलाई पिपिइ सेट वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने • स्थानीय, जिल्ला र प्रदेश स्तरमा भएका मनोसामाजिक परामर्शदाता-हरूको सूची संकलन गर्ने • गर्भवती, सुत्केरी महिला, जेष्ठ नागरिक, बालबालिकाहरूको पौष्टिक तत्वहरूको भण्डारण भए नभएको खाद्य सुरक्षा क्लष्टरसंग समन्वय गरी सुनिश्चित गर्ने ।

माथि उल्लेखित कार्यहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वय नगर्नका निमित्त विभिन्न सरकारी, गैरसरकारी तथा अन्य स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिएको सुनिश्चित गरिनेछ ।

नोटः स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग सम्बन्धित पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको थप जानकारीका लागि सो क्षेत्रको विस्तृत योजना हेर्न सकिनेछ ।

८. विषयगत क्षेत्र : शिक्षा

नेतृत्व गर्ने निकाय : सामाजिक विकास मन्त्रालय

सह नेतृत्व : युनिसेफ/सेभ द चिल्ड्रेन

सदस्यहरू : /प्लान/भिएसओ/

अनुमानित परिदृश्य :

बाढी तथा पहिरोका कारण कर्णाली प्रदेशमा यस वर्षको मनसूनमा ६७६९ घरधुरी पूर्ण तथा आंशिक रुपमा क्षति भई ३३८४६ जना जनसंख्या प्रभावित हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । यसका साथै बाढी-पहिरोले विद्यालयको भवन, खेलमैदान, शौचालय भत्काउन सक्ने, बालबालिकाहरू विद्यालयसम्म आउने बाटो, पुलहरू भत्किएर आवतजावतमा अवरोध सिर्जना हुन सक्ने, बालबालिकाको निजी शैक्षिक सामाग्री, पोशाक र विद्यालयको शैक्षिक सामग्रीहरूको क्षति र अभाव हुन सक्ने छ ।

कोभिडका कारणले पढाइमा अवरोध हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । विगत वर्षको क्षतिलाई आधार मानेर यस वर्षको मनसूनमा १०० देखि १५० विद्यालय भवन र ३५० देखि ४५० कक्षाकोठा भत्किन सक्ने र १२००० देखि १५००० जना विद्यार्थी प्रभावित हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ ।

भूमिका तथा जिम्मेवारी

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू	पूर्व तयारीका क्रियाकलापहरू
• आंशिक भत्केका विद्यालय भवन मर्मत सहयोग • अस्थायी सिकाई केन्द्र २२५ वटा निर्माण गरेर कक्षा संचालन गर्ने गराउन (६० जना १ अस्थायी सिकाई केन्द्र) • अस्थायी सिकाई केन्द्र किशोरीमैत्री, बालमैत्री र अपांगमैत्री निर्माण गर्ने • Back to School Campaign संचालन गर्ने र भयरहित वातावरणमा कक्षा संचालन गर्ने • अस्थायी सिकाई केन्द्रमा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्था गर्ने • बालिका सुलभ शौचालय निर्माण सहयोग गर्ने गराउने • सेनेटरी प्याड वितरण गर्ने सहयोग गर्ने • विद्यालय आवतजावत गर्ने बाटो मर्मत गर्ने • शैक्षिक सामग्री तथा पाठ्यपुस्तक सहयोग गर्ने • विद्यालय स्तरमा बालबालिकालाई मनोसामाजिक परामर्शको कार्यक्रम संचालन गर्ने	• विद्यालय स्तरमा समुदाय, विद्यालय व्यवस्थापन समिति (वि.व्य.स), अभिभावक, शिक्षक, विद्यार्थीको समेतको सहभागितामा मनसून पूर्वतयारी गर्न नियमित बैठक, छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने • उपलब्ध Student Kit, School Kit, ECD Kit, Recreational Kit जस्ता सामाग्रीको परिमाण अध्यावधिक गर्ने • शिक्षा सन्जाल समूह (Education cluster) का सदस्य संस्थाहरूसँग उपलब्ध शैक्षिक सामाग्रीहरू, सामग्री भण्डारण गरेको स्थान र जनशक्तिको अभिलेख अध्यावधिक राख्ने । • विपद् जोखिम न्यूनीकरण/अल्पीकरण योजनामा शिक्षकको क्षमता अभिवृद्धिलाई विद्यालय सुरक्षा योजनाको एउटा पाटोको रुपमा विद्यालय सुधार योजनामा समावेश गर्ने • शिक्षकहरूलाई खोज तथा उद्धार कार्यमा खटाउँदा र विद्यालयलाई आश्रयस्थलको रुपमा प्रयोग गर्दा त्यसबाट शिक्षामा पर्ने प्रभाव बारे शिक्षकहरूलाई Learning Materials का माध्यमबाट सचेतना/अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

• बिपदको बेलामा कोभिड १९ लाई ध्यान दिई घरमा गर्न सकिने पढाईको क्रियाकलापको बारेमा अभिभावक र बालबालिका लक्षित चेतनामूलक सामग्री स्थानीय पत्रिका र एफएम मार्फत प्रकाशन र प्रशारण गर्ने • आवश्यकता अनुसार अनलाइनकक्षाको व्यवस्था गर्ने • बिपदबाट भएका क्षतिको अद्यावधिक गर्ने • बिद्यालय पहुँचका लागि सुरक्षित बैकल्पिक बाटोहरूको पहिचान गर्ने • समुदाय, वि.व्य.स.,शिक्षक अभिभावक संघलाई विधालय सुरक्षा योजना, बाढीले थुपारेको फोहोरको सरसफाई, अस्थायी सिकाई कक्षा निर्माण तथा संचालन र मर्मत सम्भारसम्बन्धी उनीहरूको भूमिका तथा जिम्मेवारी सम्बन्धी सन्देशमूलक सामाग्री तयार गरी प्रसारण गर्ने • विद्यालयलाई आपतकालिन आश्रय स्थलको रुपमा प्रयोग नगरी अन्य बैकल्पिक स्थानहरूमा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने • अस्थायी सिकाई केन्द्रमा प्राथमिक उपचारका सामाग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने र आवश्यकता अनुसार परिचालन गर्ने ।	• विद्यालय पहुँचका लागि सुरक्षित वैकिल्पक बाटोहरूको पहिचान गर्ने गराउने • शिक्षा समूहका सदस्यहरू, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, स्थानीय तह, वि.व्य.स., शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूलाई अस्थायी सिकाई केन्द्र, कक्षा व्यवस्थापन र स्थापनाको मागदर्शन तथा आपत्कालीन अवस्थाको शिक्षाका शैक्षिक सामग्रीहरूको वितरण र व्यवस्थापन सम्बन्धमा Online मार्फत अभिमुखीकरण गर्ने । • क्षतिको विवरण संकलन गर्नका लागि र सही सूचना सम्प्रेषण गर्नका लागि सूचनाहरूको मस्यौदा तथा सूचना फारमहरू भर्ने सीप विकासको लागि शिक्षक/DRR Focal Person हरूलाई विद्युतीय सन्चार माध्यमबाट अभिमुखीकरण गर्ने । • अस्थायी सिकाइ केन्द्र/कक्षाकोठा निमार्णका लागि प्राथमिक र वैकिल्पक स्थानको पहिचान तथा छनोट गर्ने गराउने • अस्थायी सिकाइ केन्द्र/कक्षाकोठा निर्माण, शौचालय र खानेपानीको लागि आवश्यक पर्ने भौतिक सामाग्रीहरू भण्डारण भए नभएको सुनिश्चित गर्ने गराउने • प्रत्येक विद्यालयमा प्राथमिक उपचारका सामाग्री राख्न सहजीकरण गर्ने र सुनिश्चित गर्ने • आपतकालिन अवस्थामा सर्म्पकको लागि बालबालिकाको अभिभावकको सर्म्पक नम्बर प्रत्येक विद्यालयमा अधावधिक गर्ने गराउने ।

नोट : विस्तृत विवरणको लागि शिक्षा क्षेत्रको Contingency Plan हेर्न अनुरोध । स्थानीय तहले आफ्नो योजना र जिम्मेवारी अनुसार समन्वयात्मक ढंगबाट काम गर्न सक्नेछ ।

गैरसरकारी निकायको मनसुन जन्य विपद्को पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा मुख्य जिम्मेवारी

नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	
प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू	**पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू**
• प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा सर्वेक्षण गर्ने । • राहत आपूर्ति तथा वितरण (खाद्य तथा गैरखाद्य सामाग्रीहरू) वितरण गर्ने । • खानेपानी तथा सरसफाई र स्वास्थ्य सम्बन्धी गतिविधिहरू तथा स्वास्थ्य कीट वितरण, अभिमुखीकरण, जनचेतनामूलक कार्यक्रम तालिमहरू गर्ने । • जिल्ला शाखाहरू र NDRT लाई सचेत पत्र पठाउने ।	• सेल्टर सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा तालिम गर्ने । • सेल्टर निर्माणका लागि आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरू भण्डारण गर्ने • गोदाम घरहरू अद्यावधिक गर्ने । • राहत आपूर्ति तथा वितरण (खाद्य तथा गैरखाद्य सामाग्रीहरू) तयारी अवस्थामा राख्ने ।

• दैनिक प्रतिवेदन प्रकाशन तयार गर्ने । • मनसुन पुनर्लाभ कार्यक्रम संचालन गर्ने । • सेल्टर निर्माणमा सहयोग गर्ने ।	• प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाका फारामहरू छपाई गरेर तयारी अवस्थामा राख्ने । • प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाका लागि आवश्यक पर्ने दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने ।
गैरसरकारी संस्था तथा क्लवहरू	
• खाद्यान्न तथा गैर खाद्यान्न सामाग्रीहरू वितरण गर्ने • विपद् प्रभावित क्षेत्रमा स्वच्छपानी, सरसफाई, लैंगिक हिंसा, बालहिंसा, भेदभाव सम्वन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने र निगरानी राख्ने । • विपद् प्रभावित क्षेत्रमा स्वयंसेवकको रुपमा कार्य गर्ने ।	• खाद्यान्न तथा गैरखाद्यान्न सामाग्रीहरू सहयोग गर्न नगद वा सामाग्रीहरू भण्डारण गर्ने • सचेतनामूलक कार्यक्रमको लागि आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने ।

निजी क्षेत्रको मनसुनजन्य विपद्को पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा मुख्य जिम्मेवारी

चेम्बर अफ कमर्स र उद्योग वाणिज्य संघ	
प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू	**पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू**
• निर्माण स्थलको जोखिमको लेखाजोखा गर्ने र निर्माणस्थल जोखिम पूर्ण पाईएमा निर्माण सामग्री एवम् कामदारहरूलाई सुरक्षित स्थानमा पुनर्स्थापित गर्ने । • आवश्यक पर्ने खाद्य तथा गैरखाद्य सामाग्रीहरूको वितरण गर्ने र गराउने । • बजारमा खाद्य तथा गैरखाद्य वस्तुको कालोबजारी हुन नदिन अनुगमन गर्ने र सहयोग गर्ने । • आवश्यकता अनुसार बन्दोवस्ती विषयगत क्षेत्रको लागि आवश्यक पर्ने ढुवानीको साधनमा सहयोग गर्ने ।	• मनुसूनको अवस्थालाई मध्यनजर गरी जिल्ला तथा स्थानीय स्तरका व्यापारीहरूलाई आवश्यक पर्ने खाद्य तथा गैरखाद्य सामाग्रीको भण्डारण गर्न लगाउने । • सम्बन्धित क्षेत्रको व्यावसायिक निरन्तरता योजना तयार गर्न लगाउने । • यातायात व्यवसायी, ट्रक व्यवसायी, हेभिइक्विपमेण्ट व्यवसायीहरूसँग सम्झौता गर्ने ।
हेलिकप्टर सेवादिने कम्पनीहरू	
आवश्यकता अनुसार खोज तथा उद्धार तथा राहत सामाग्री ढुवानी गर्न हेलिकप्टर सेवा उपलब्ध गराउने	मनसूनको अवस्थालाई ध्यानमाा राखी हेली सेवा दिन तयारी अवस्थामा रहने

नोटः क्लष्टर वा विषयगत क्षेत्र अनुसारको विस्तृत कार्ययोजना विषयगत क्षेत्रको भैपरी योजनामा उल्लेख गरिएको छ ।

मन्त्रालयले तयार पारेको यो "**पारिवारिक विपद् सुरक्षा योजना**" यस प्रदेशमा लागु गर्न अत्यावश्यक रहेकोले यसलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ र विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्यका लागि सहयोगीसिद्ध हुने भएको सम्पूर्ण सरकारी, गैह्रसरकारी निकाय एवम् नागरिकहरुका लागि अनिवार्य छ ।

पारिवारिक विपद् सुरक्षा योजना

घरमूलीको नामः

परिवार सदस्य संख्याः **महिलाः** **पुरुषः**

ठेगानाः

प्रदेश : कर्णाली

जिल्ला :

न.पा./गा.पा. :

वडा नं.:

टोल :

सम्पर्क नम्बरः

प्रदेश सरकार

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय,

कर्णाली प्रदेश

वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत, नेपाल

पारिवारिक विपद् सुरक्षा योजना

विपद् बिना सूचना जुनसुकै समयमा पनि आउन सक्छ र यसले विभिन्न क्षति निम्त्याउन सक्छ । विपद्को जोखिमबाट बच्नको लागि सबैभन्दा उत्तम उपाय आ-आफ्नो घर र परिवारलाई सुरक्षित राख्नु हो । कुनै पनि प्रकारका प्रकोपका कारण निम्तिन सक्ने सम्भावित विपद्बाट हुन सक्ने सम्भावित क्षतिको न्यूनीकरण गर्न पूर्वतयारी गर्नु वास्तवमा बुद्धिमानी हुन जान्छ । त्यसैले गर्दा प्रत्येक घरपरिवारको सुरक्षाको लागि आपतकालिन पूर्वतयारी गर्नु अत्यावश्यक देखिन्छ ।

पारिवारिक विपद् सुरक्षा योजनाको मुख्य उद्देश्यः

- विपद्बाट हुने परिवारको जोखिम, संकटासन्नता तथा सम्भाव्य क्षति कम गराउन मद्दत गर्ने ।
- आपतकालिन अवस्थाका लागि आवश्यक सुरक्षित आश्रय-स्थल पत्ताल गाउन सहयोग गर्ने ।
- विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य (उद्धार तथा राहत) गर्न ।
- घर र परिवारका सदस्यहरू कसरी सुरक्षित रहने र आपतकालिन अवस्थामा न्यूनतम आधारभूत आवश्यकतामा कमी हुन नदिने व्यवस्था गर्ने ।
- विपद् पश्चात् छिटो र छरितो रुपमा असर कम गर्न र सहयोग गर्न आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने ।

पारिवारिक विपद् योजना किन ?

तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने ६ वटा तहहरु

- ✓ सम्पर्कका लागि योजना,
- ✓ भेट्नका लागि योजना,
- ✓ आपत्कालीन अवस्थामा तत्काल सामग्री आपूर्ति गर्न योजना,
- ✓ आपत्कालीन अवस्थामा नगद प्रवाह तथा जमिन प्रयोग गर्नका लागि योजना,
- ✓ प्रत्येक परिवारका सदस्यहरु सित सम्पर्कका लागि फोन हुनुपर्ने,
- ✓ तपाईको घरको आपतकालीन योजनाको अभ्यास गर्नुहोस् ।

१. पारिवारिक विवरणः

घरमूलीको नामः

जिल्लाः **स्थानीय तहः** **वडाः** **टोलः**

निकट आफन्तको नाम र सम्पर्क नम्वर :

क्र. सं.	परिवारका सदस्यको नाम	घरमूलीसँगको नाता	उमेर	ब्लड ग्रुप	रोग/औषधि	सम्पर्क नं.	कैफियत (फरक क्षमता भए खुलाउने)
१							
२							
३							
४							
५							

२, पारिवारिक विपद् जोखिम लेखाजोखाः

२.१, परिवारका सदस्य स्वास्थ्यकर्मी छन् वा छैनन् ? भए

डाक्टर ☐ एचए ☐ स्टाफ नर्स ☐ अहेव ☐ अनमी ☐

२.२, परिवारका सदस्यहरूको कार्यस्थल (कार्यरत भए)

कार्यालयको नामः.................................. ठेगानाः..

कार्यालय प्रमुखको नाम.............................. सम्पर्क नम्बर....................................

२.३, घरको अवस्था

भूकम्प प्रतिरोधी छ वा छैन ? भए :

कच्ची ☐ पक्की ☐ घरको तल्ला संख्या ☐

२.४, सवारी साधनको अवस्था छ वा छैन ? भए: बस ☐ जीप ☐ मोटरसाईकल ☐ साईकिल ☐

छिमेकीको सवारी साधन छ कि छैन ? भए: बस ☐ जीप ☐ मोटरसाईकल ☐ साईकिल ☐

टोल/बस्ती एवम् सडक भएर चल्ने सवारी साधन भए : बस ☐ जीप ☐

परिवारमा सवारी साधन चलाउन जान्ने कुनै सदस्य भए नाम र सम्पर्क नम्बर:

२.५, बाटोको अवस्था मोटरबाटो छ वा छैन कच्ची ☐ पक्की ☐

२.६, जोखिमयुक्त क्षेत्रमा विपद्का पूर्वजानकारी सम्बन्धी साइरन जडान गरिएको छ वा छैन ? छ ☐ छैन ☐

३, घरको जोखिम र सुरक्षित रहने योजना

घरमा हुन सक्ने जोखिम	असरलाई सामान्य, मध्यम र उच्च भनी चिन्ह लगाउने			सुरक्षित रहने योजना	कैफियत
	सामान्य	मध्यम	उच्च		
१.भूकम्प					
२.वाढी र डुबान					
३.पहिरो					
४.हावाहुरी					
५.आगलागी					
६. चट्याङ					
७ अन्य					

४, आपतकालिन अवस्थामा परिवार जमघट हुने घरबाहिरको सुरक्षित स्थान

क. सं	प्रकोप	बाटो		पुल भए		सुरक्षित हुने तरिका	घरबाहिरको जमघट हुने स्थान	घरबाट पुग्ने अन्दाजी दुरी(मीटरमा)
		कच्ची	पक्की	कच्ची	पक्की			
१	भूकम्प							
२	वाढी र डुबान							
३	पहिरो							
४	हावाहुरी							
५	आगलागी							
६	चट्याङ							
७	अन्य							

५,. घरमा जोखिम घटाउन गर्नुपर्ने कामहरू (घरको जोखिम तथा क्षमता विश्लेषणको आधारमा)

क्र.स.	के गर्ने ?	कहिले गर्ने ?	कैफियत

६, घरको अवस्थिति विवरण:

<u>सुरक्षित स्थान र त्यहाँसम्म जाने नक्सा (घरको जोखिम तथा क्षमता विश्लेषणको आधारमा)</u>

७. आपतकालिन सम्पर्क नम्बरहरू

नजिकैका महत्वपूर्ण टेलिफोन नम्बर र दूरी :

	अस्पताल	प्रहरी	दमकल	एम्बुलेन्स	रक्त संचार केन्द्र	छिमेकी	वडा कार्यालय	अन्य....
सम्पर्क नं.								
दूरी								

८, पारिवारिक विपद् सुरक्षायोजना तयार गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू

- ❖ विपद् सम्वन्धि पूर्व तयारीका बिषयमा परिवारका सवै सदस्य बीच छलफल गर्ने ।
- ❖ विपद्का प्रकार र विपद्बाट हुने सम्भावित क्षती र त्यसबाट उत्पन्न हन सक्ने परिस्थिति संग कसरी सामना गर्ने भन्ने विषयमा परिवारका सदस्यहरू बीच छलफल गर्ने ।
- ❖ विपद्को समयमा हाल बसिरहेको स्थान भन्दा बाहिरको सम्पर्क व्यक्तिहरू को को हुन सक्छन् र घरभन्दा बाहिरका सुरक्षित स्थानहरू कहाँ छन, पहिचान गर्नुहोस् र ती स्थानमा विपद्को बेला परिवारका सदस्यले भेट्ने कुराको सुनिश्चित गर्ने ।
- ❖ आफ्नो घरको जोखिमको अवस्था पत्ता लगाउने र आपतकालिन अवस्थामा आफ्ना परिवारका लागी तोकिएको सुरक्षित स्थानमा पुग्नका लागी सुरक्षित बाटो पत्ता लगाई राख्ने ।
- ❖ घरायसी सामग्रीहरू राख्नु अघि परिवारका सदस्यहरूसंग सल्लाह गरी नखस्ने, नढल्ने वा नहल्लिने गरी राख्ने उपायहरू पहिचान गरी सुरक्षित साथ राख्ने ।
- ❖ आपतकालीन योजना बनाई एक प्रति सुरक्षित ठाउमा जस्तै मूल ढोकाको नजिकै पर्स, सुटकेस आफ्नो कार्यालय, गाडी तथा तयार पारी राखेको आपतकालीन झोला (झटपट झोला) आदीमा राख्ने ।
- ❖ पारिवारिक विपद् सुरक्षा योजना र झटपट झोलालाई नियमित रुपमा अद्यावधिक गर्ने।
- ❖ महत्वपूर्ण कागजपत्रहरू जस्तै नागरिकता, लालपुर्जा, शैक्षिक योग्यता, जन्मदर्ता, पासपोर्ट लगायतका प्रमाण पत्रहरू सुरिक्षत ठाउँमा राख्ने र सोको फोटोकपी वा सम्भव भए सम्म स्क्यान प्रति तयार गरी वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने ।
- ❖ परिवारका सदस्यहरूको सम्पर्क नम्वर साथै दमकल,प्रहरी,एम्वुलेन्स जस्ता महत्वपूर्ण टेलिफोन नम्वर टिपोट गरी राख्ने र आ-आफ्ना परिवारका सदस्यहरूलाई जानकारी गराउने ।
- ❖ आपतकालिन अवस्थाका लागि नगद,खाद्यान्न र औषधी संचित गरी राख्ने ।
- ❖ आगलागीबाट बच्नको लागि आफू सुत्ने कोठाका सामग्रीहरू जस्तै फायर बल,अग्नि नियन्त्रकयन्त्र (Fire extinguisher) राखि प्रयोग गर्ने तरिका जानी राख्ने ।
- ❖ विपद्को समयमा पानी,ग्याँस,विजुली बन्द गर्ने तरिका र स्थान बारे परिवारका सदस्यलाई जानकारी गराउने ।
- ❖ प्राथमिक उपचार र सि.पि.आर.(मुटु र फोक्सोको पुन संचालन) को बारेमा सबैलाई जानकारी दिई राख्ने ।
- ❖ आफू बसोबास गरेको वडा तथा समुदायको आपतकालिन योजना थाहापाई राख्ने ।
- ❖ विपद्का समयमा फोनमा छोटो कुरा गर्ने र फोन धेरै व्यस्त नराख्ने ।

९, झटपट झोला (Go bag) मा समावेश गरिने सामग्रीहरू

- ❖ घरका तथा कार्यालयका महत्वपूर्ण कागजातका फोटोकपीहरू
- ❖ टर्च, रेडियो (व्याट्रीवाला),सिठ्ठी, मैनबत्ती र लाइटर
- ❖ सुख्खा खानेकुरा ,पानी पिउने बोतल,अत्यावश्यक कपडाहरू,जुत्ताचप्पल, ओढ्ने ब्लाङकेट पातलो
- ❖ नियमित खानुपर्ने औषधीहरू (एक हप्ताको लागि)
- ❖ पारिवारीक सुरक्षा योजनाको कपी, नगद (सम्भव भएसम्म)
- ❖ चार्ज गरिएको पावर व्यांक मोवाईल चार्ज गर्नका लागि (सम्भव छ भने)
- ❖ परिवारका सदस्यहरूको फोटो (सम्भव भएसम्म)
- ❖ मंजन, ब्रस, साबुन, सेनीटरी प्याड, टेलिफोन डायरी, कलम, कापी
- ❖ प्राथमिक उपचार सामग्री, पियुस, छाता, बर्षादी, प्लाष्टिक वा त्रिपाल
- ❖ अन्य............

अनुसूची-१

खोज तथा उद्धारसँग सम्बन्धित श्रोत सामाग्रीहरूको विवरण

Rescue Equipments of Disaster Management

A. Water Search and Rescue Equipments

S.N.	Items	Specification	pcs	Unit
1	Under water Drone with camera for Diving and Boating		10	Set
2	16ft Rubber Raft Boat with outfitter Paddle (Command paddle -1 Outfitter paddle -8, Life line, Repair kit, Boat Pump, Raft Cover)		5	Set
3	14ft Rubber Raft Boat with outfitter Paddle (Command Paddle -1 Outfitter Paddle-6, Life line, Repair kit, Boat Pump, Raft Cover)		5	Set
4	Life jacket for swift water		20	Set
5	NRS Havoc Livery Helmet		32	Set
6	Quick Release Waist Rescue Throw Bag		5	Set

B. Fire Fighting Equipments

S.N.	Items	Specification	pcs	Unit
1.	Fire Extinguisher	(5 kg all type)	12	Set
2.	Fire Entry suit with jacket, pants , hoods ,mitten and boot complete sets		5	Set
3.	Fire Fighting Suit (Jacket , Trousers, Helmet, Gloves, Boots, Mask)		20	Set
4.	Fire Rescue Steel Wire Ladder		10	Set
5.	Fire Blanket		50	Set
6.	Self –contain breathing apparatus set (breathing Mask) with oxygen cylinder s		10	Set
7.	Breathing Air Compressor		10	Set
8.	Folding stretcher		10	Set
9.	Backboard with strap		10	Set
8.	Fire Ball		1000	Set
9.	Basket stretcher with lifter harness kits		20	Set

C. Rope and Recue Equipments

S.N.	Items	Specification	pcs	Unit
1	Figure 8 Carabineer		15	
2	Auto lock Carabineer		15	
3	Rescue Rope Dynamic	Per Roll 200 m.	15	Roll
4	Rescue Rope Static	Per Roll 200 m.	15	Roll
5	Rappelling Mitten		15	pair
6	Combine Harness (full body harness)		15	set
7	Rope Ascender Jammer		12	
8	Prussic Rope		15	
9	Rock Helmet		35	
10	Pulley (single)		12	
11	Pulley (double)		12	
13	Winch Machine (8 ton)		12	set
14	Ringing plate paw multi-anchor plate		12	set

). CSSR Equipments

S.N.	Items	Specification	pcs	Unit
1	Chain saw		5	set
2	Halogen light		5	set
3	Rotary Rescue Saw Blade	concrete Cutting Blade 6 Pcs	6	pcs
4	Rotary Rescue Saw		50	pcs
5	Rotary Hammer /Chipping Hammer		10	pcs
6	Hydrolic Jack		12	pcs
7	Iron Cuttor		5	pcs
8	Dril Mechine		12	pcs

E. Support Equipments

S.N.	Items	Specification	pcs	Unit
1	Generator 5 kva		5	sets
2	Sat Phone		5	Pcs.
3	Projector, Laptop, Screen		12	Set
4	Megaphone		15	sets
5	Portable Solar Mobile Charger		20	pcs
6	Head lamp		15	Pcs.

F. Other Equipments

S.N.	Items	Specification	pcs	Unit
1	Bucket/Gaiti/Belcha		150	Pcs
2	Search Light		100	Pcs
3	Wooden Boat		12	Pcs
4	RubberTube		12	Pcs
5	Sairon		20	Pcs
6	Gall		100	Pcs
7	Faruwa		100	Pcs
8	Hand saw		20	Pcs
9	Axe		100	Pcs
10	Head Light		100	Pcs
11	Sabel		50	Pcs
12	Hand Held Search Light		50	Pcs
13	Tarpaulin		2000	Pcs
14	Blanket		3000	Pcs
15	Rubber Mattress		3000	Pcs
16	Tent		2000	Pcs

प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय
कर्णाली प्रदेश
वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत नेपाल

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय सुर्खेत विपद् व्यवस्थापन शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण:-

सि.नं.	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नम्बर
१	अधिकृत (शाखा प्रमुख)	कृष्ण ब.रोकाया	९८५८३२०६६६
२	स.क.अ.	पुर्णा सापकोटा	९८४८१६८६०९
३	लजिस्टिक सहायक (WFP)	निर्मला नेपाली	९८४९१९९१५५

प्रदेश आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र (PEOC) कर्णाली प्रदेश आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय सुर्खेतमा कार्यरत प्र.क.हरूको नामावली विवरण :-

सम्पर्क नम्बर :-०८३-५२१३५० स्थापना मिति:- २०७१।११।२६ गते

सि.नं.	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नम्बर
१	प्र.स.नि.	कुश्माखर शर्मा	९८४८१६२२२४
२	का.मु.स.प्र.ब.ह.	अम्मरबहादुर शाही	९८४८१३८५१०
३	स.प्र.ह.	टेकेन्द्र शर्मा	९८४८२२९८२७
४	प्र.ज.	डम्मर अधिकारी	९८४८२०६४२३

<u>अनुसूची-२</u>

जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्दको विवरण

DEOC सुर्खेतमा कार्यरत प्र.क. हरुको विवरण :-

सम्पर्क नं. ०८३-५२१३०० स्थापना मिति-२०७६/०४/२९ गते

ना.सु. यम बहादुर अधिकारी ९८४८०४०९५७ ....बिपद् ब्यबस्थापन हेर्ने			
सि.नं.	**दर्जा**	**नाम थर**	**सम्पर्क नम्बर**
१	सु.ब्या.अ.(रेडक्रश)	मुकेश गौतम	९८४८०२३७९२
२	प्र.स.नि.	जित बहादुर खड्का	९८४९६९२६०२
३	स.प्र.ब.ह.	प्रेम सिंह भाट	९८४७२१०२७७
४	स.प्र.स.ह.	बिष्णु अधिकारी	९८५१२५८९९१

DEOC दैलेखमा कार्यरत प्र.क.हरुको नामावली विवरण:-

सम्पर्क नम्बर :- ०८९-४१०२३३ **स्थापना मिति-२०७१/०१/२४ गते।**

सि.नं.	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नम्बर
१	स.प्र.ह.	किसन गुरुङ	९८४८०३७१५८
२	स.प्र.ह.	दिपक केशर खनाल	९८४८२४७४८८
३	प्र.ज.	दिपक कठायत	९८६४७२४००१

DEOC जुम्लामा कार्यरत प्र.क.हरुको नामावली विवरण:-

सम्पर्क नम्बर:- **स्थापना मिति-२०७०/०१/२३ गते।**

सिनं.	दर्जा	नामथर	सम्पर्क नम्बर
१	स.प्र.ब.ह.	नबिन चन्द	९८४४१६३७२८
२	स.प्र.स.ह.	सुरज बि.क.	९८६८०७७५७२

DEOCजाजरकोमा कार्यरत प्र.क. हरुको नामावली विवरण:-

सम्पर्क नम्बर:- **स्थापना मिति :-२०७१/०१/२५ गते**

सि.नं.	दर्जा	नामथर	सम्पर्क नम्बर
१	प्र.ना.नि.	हिरा खत्री	९८६४९३७६०६
२	स.प्र.ब.ह.	मान बहादुर वली	९८४८११८१४६, ९८१२४९१५२७
३	स.प्र.ब.ह	केशब जोसी	९८६८४६५५५८

DEOC रुकुम पश्चिममा कार्यरत प्र.क.हरुको नामावली विवरण:-

सम्पर्क नम्बर:- **स्थापना मिति-२०६९/०२/१७ गते।**

सि.नं.	दर्जा	नामथर	सम्पर्क नम्बर
१	स.प्र.स.नि.	दिपक शाही	९८४१६१०६४१
२	स.प्र.स.ह.	तेजबहादुर चन्द	९८६८०८६७९८

DEOC डोल्पामा कार्यरत प्र.क.हरुको नामावली विवरण:-

सम्पर्क नम्बर :- ०८७५५०१५४ **स्थापना मिति-२०७२/०६/११ गते ।**

सि.नं.	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नम्बर
१	का.मु.स.प्र.ब.ह.	रुद्र बहादुर खत्री	९८६६८७४५६३
२	प्र.ह.	छबिलाल ढकाल	९८४२६८८५०६
३	स.प्र.ज.	घनश्याम बास्तोला	९८६७६२७१६७,९८१४५५३४१२

DEOC सल्यानमा कार्यरत प्र.क.हरुको नामावली विवरण:-

सम्पर्क नम्बर:-०८८५२००७१ **स्थापना मिति:-२०७७/१०/२६ गते ।**

सि.नं.	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नम्बर
१	प्र.ज.	सरिता कुवर	९८६०१३०७७९
२	स.प्र.ज.	तिल बहादुर जि.सी.	९७४१७२५७०४

DEOC मुगुमा कार्यरत प्र.क.हरुको नामावली विवरण:-

सम्पर्क नम्बर :- **स्थापना मिति:-२०७७/१०/२६ गते ।**

सि.नं.	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नम्बर
१	स.प्र.ह.	सुर्य बहादुर थापा	९८६३१४४०६५
२	स.प्र.ह.	डम्मर लम्साल	९८४८१२०५३२

DEOC हुम्ला कार्यरत प्र.क.हरुको नामावली विवरण:-

सम्पर्क नम्बर:- ०८७६८००३३ **स्थापना मिति:-२०७७/११/०१ गते ।**

सि.नं.	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नम्बर
१	स.प्र.ब.ह.	टेक बहादुर मगर	९८४४०८३३८३
२	का.मु.स.प्र.ब.ह.	बम बहादुर थापा	९८४८२३७०६०,९८०२६१२१४३

DEOC कालिकोटमा कार्यरत प्र.क.हरूको विवरण:-

सम्पर्क नम्बर :-०८७४४०१८१ **स्थापना मिति:-२०७७।११।१० गते**

सि.नं.	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नम्बर
१	स.प्र.ब.ह.	हिक्मत गिरी	९८४८०४७७५१
२	प्र.ह.	प्रेम बहादुर शाही	९८६८१०४७०४
३	का.मु.स.प्र.ब.ह.	तुल बहादुर शारू	९८५१२५८०४३

अनुसूची ३ :
विषयगत क्षेत्र नेतृत्व र सह-नेतृत्व गर्ने निकायको विवरण

SN	Cluster	Agency	Name	Email	Contact Number	Remarks
1	**Health/Nutrition (Lead by Health Directorate, Karnali Province and Co-Lead by WHO/UNICEF)**					
	Lead	Director of HD/KP	Dr. Rabin Khadka	khadkarabin6000@gmail.com	9858055171	
	Co Led	WHO	Pradeep Adhikari	adhikarip@who.int	9860779811	
		UNICEF	Prakash Chandra Joshi	pcjoshi@unicef.org	9858085511	
2	**Food Security (Lead by MOLMAC) and Co-Lead by WFP)**					
	Lead	MOLMAC	Rajendra Mishra	secretarymolmac@gmail.com	083-520082	9858070601
	Co-lead	WFP	Purna Nepali	purna.nepal@wfp.org	9857061313	
3	**WASH (Lead by MOPID, Karnali Province Hospital and Co-Lead by UNICEF)**					
	Lead	MOPID	Ramesh Subedi	rsubedi_7@yahoo.com	9858048599	
	Co-lead	UNICEF	Bishow Raj Bhatt	brbhatt@unicef.org	9858085512	
4	**Education (Lead by MOSD and Co-Lead by UNICEF/SCN)**					
	Lead	MOSD	Bishnu Prasad Adhikari	bishnu5888@gmail.com	9858025628	Tarakanta (Sec)
	Co-lead	SCN	AtmaRam Bhattarai	atmaram.bhattarai@savethechildren.org	9858028120	
	Co-lead	UNICEF	Pharsu Ram Panth	ppanth@unicef.org	9858085510	
5	**Protection (Lead by MOSD and Co-Lead by UNICEF/SCN)**					
	Lead	MOSD	Anita Gyawali	anitagywali99@gmail.com	9848163505	Sunita KC 9858035580
		UNICEF	Ram Pd Gautam	rpgautam@unicef.org	9858024055	

SN	Cluster	Agency	Name	Email	Contact Number	Remarks
6	**Early Recovery Cluster (Lead by MOITFE and Co-Lead by UNDP)**					
	Lead	MOITFE	Mohandev Joshi	mojspost@gmail.com; moitfe@karnali.gov.np	9858055148	
	Co-lead	UNDP	RafeequeSiddhiqui	rafeeque.siddiqui @undp.org	9858424165	
7	**Logistic Cluster (Lead by MOIAL and Co-Lead by WFP)**					
	Lead	MOIAL	Punya Paudel	punyab321@gmail.com; moialkarnali@gmail.com	9858049600	
	Co-lead	WFP	PurnaNepail	purna.nepali@wfp.org	9857061313	
8	**Safe Shelter, Camp Coordination and Camp Management**					
	Lead	MOPID				
	Co-lead	IOM and Save the Children				
9	**Search and Rescue**					
	Lead	**MOIAL**				
	Co-lead	Nepal Army Nepal Police Armed Police Force				